

ครัวเรือนฐานราก 2560

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

ตรวจเรือนฐานราก พ.ศ. 2560

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

หน่วยงานเจ้าของเรื่อง

กลุ่มงานวิเคราะห์และพยากรณ์สถิติเชิงเศรษฐกิจ
กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ
โทรศัพท์ 0 2141 7498
โทรสาร 0 2143 8132
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : forecast.eco@nso.go.th

หน่วยงานที่เผยแพร่

กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 2 ถนนแจ้งวัฒนะ
เขตหลักสี่ กทม 10210
โทรศัพท์ 0 2141 7489
โทรสาร 0 2143 8132
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : binfopub@nso.go.th

ตำนาน

ครัวเรือนฐานราก หรือครัวเรือนที่มีรายได้น้อยที่สุด ร้อยละ 20 เพชฌัญญูปัญหาความไม่เท่าเทียมมาอย่างยาวนาน อย่างไรก็ดีตาม รัฐบาลไม่ได้เพิกเฉยกับปัญหาดังกล่าว ดังเห็นได้จากรัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาความยากจนและความไม่เท่าเทียมผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) และกรอบเป้าหมายอนาคตของประเทศไทยปี 2579 (ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ร่วมกับ มูลนิธินโยบายสุขภาวะ ในการจัดทำบทความการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ฐานราก* ที่จัดทำขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2558 และเศรษฐกิจครัวเรือนฐานราก** ที่จัดทำขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2560 ซึ่งเล็งเห็นว่ามีความจำเป็นต้องการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ จึงได้จัดทำวิเคราะห์เป็นรายงานฉบับนี้ โดยนำเสนอข้อมูลลักษณะทั่วไปและลักษณะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงของครัวเรือนฐานราก และเปรียบเทียบลักษณะที่สำคัญบางประการ ระหว่างครัวเรือนฐานรากกับครัวเรือนกลุ่มอื่นๆ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาความยากจนและความไม่เท่าเทียม โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาของกลุ่มครัวเรือนฐานราก เพื่อให้ทุกคนสามารถเติบโตด้วยกันได้ และไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

สำนักงานสถิติแห่งชาติ
มกราคม 2563

*บทความเรื่อง การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ฐานราก.2558. ค้นจากเว็บไซต์ <http://www.npithailand.com/sites/default/files/GAB.pdf>

**บทความเรื่อง เศรษฐกิจครัวเรือนฐานราก.2560. ค้นจากเว็บไซต์ <http://www.npithailand.com/sites/default/files/เศรษฐกิจฐานราก.pdf>

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตการศึกษา	3
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
ครัวเรือนประเทศไทย	10
การกระจายตัวของครัวเรือน	11
โครงสร้างทั่วไปของครัวเรือน	13
ลักษณะทางประชากรของหัวหน้าครัวเรือน	15
ลักษณะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน	19
การเปลี่ยนแปลงของครัวเรือนฐานรากในประเทศไทย	26
ลักษณะครัวเรือนฐานรากของประเทศไทย	40
การเลือกตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์	41
วิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์	45
การแปลผลการวิเคราะห์	45
ผลการวิเคราะห์และสรุปผล	45
บรรณานุกรม	82

สารบัญแพนงูมิ

	หน้า
แพนงูมิ 1 สัตว์ส่วนคนบน จำนวนคนบน และเส้นความยากจน พ.ศ. 2550-2560	1
แพนงูมิ 2 สัตว์ส่วนการถือครองรายได้จำแนกตามระดับรายได้ พ.ศ. 2550-2560	2

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพ 1	ความสัมพันธ์ระหว่างการกระจายรายได้และระดับของการพัฒนาเศรษฐกิจ	5
ภาพ 2	รายได้ตลอดช่วงอายุของบุคคลและเส้นการใช้จ่ายในการบริโภค	7
ภาพ 3	การแบ่งส่วนรายได้ของแต่ละควินไทล์	11
ภาพ 4	การกระจายตัวของครัวเรือนไทยในกลุ่มควินไทล์ต่างๆ พ.ศ. 2560	12
ภาพ 5	ลักษณะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ต่างๆ พ.ศ. 2560	13
ภาพ 6	โครงสร้างทั่วไปของครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 1 พ.ศ. 2560	14
ภาพ 7	ลักษณะทางประชากรของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามเพศ อายุเฉลี่ย สถานภาพสมรส และระดับการศึกษาสูงสุด พ.ศ. 2560	16
ภาพ 8	ส่วนแบ่งรายได้ประจำของครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ พ.ศ. 2560	19
ภาพ 9	ส่วนแบ่งของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ พ.ศ. 2560	21
ภาพ 10	มูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ พ.ศ. 2560	23
ภาพ 11	สถานะรายได้และค่าใช้จ่ายของครัวเรือน พ.ศ. 2560	28
ภาพ 12	เปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับ ควินไทล์ 5	28
ภาพ 13	รายได้และการเติบโตของรายได้ พ.ศ. 2552-2560	29
ภาพ 14	รายได้กับค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในกลุ่มต่างๆ พ.ศ. 2560	30

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพ 15	ค่าใช้จ่ายแต่ละหมวดของครัวเรือนฐานรากในกลุ่มต่างๆ พ.ศ. 2560	30
ภาพ 16	แหล่งที่มาของรายได้ของกลุ่มครัวเรือนฐานราก พ.ศ. 2552-2560	31
ภาพ 17	อัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้ของกลุ่มครัวเรือนฐานราก พ.ศ. 2552-2560	31
ภาพ 18	ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในกลุ่มครัวเรือนฐานราก กับควินไทล์ ที่ 5 พ.ศ. 2560	32
ภาพ 19	สัดส่วนของครัวเรือนที่มีหนี้ และการเติบโตของหนี้ พ.ศ. 2552-2560	32
ภาพ 20	อัตราการเติบโตของหนี้สินและรายได้ครัวเรือนในกลุ่ม ครัวเรือนฐานราก พ.ศ. 2560	33
ภาพ 21	แหล่งเงินกู้และวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมของกลุ่มครัวเรือน ฐานราก พ.ศ. 2560	34
ภาพ 22	โครงสร้างครัวเรือนในกลุ่มครัวเรือนฐานราก พ.ศ. 2552-2560	34
ภาพ 23	การใช้สวัสดิการภาครัฐ พ.ศ. 2552-2560	35
ภาพ 24	การได้รับสวัสดิการขั้นพื้นฐานของครัวเรือนฐานราก พ.ศ. 2560	36
ภาพ 25	การกระจายตัวครัวเรือนฐานราก ตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2560	36
ภาพ 26	สัดส่วนครัวเรือนฐานราก เมื่อเปรียบเทียบกับครัวเรือน ทั้งหมดในแต่ละภาค พ.ศ. 2552-2560	37
ภาพ 27	TOP 10 จังหวัดที่มีการกระจายตัวครัวเรือนฐานราก มากที่สุด และน้อยที่สุด	38

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพ 28	สรุปลักษณะสำคัญครัวเรือนฐานราก 5 ด้าน ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2560	51
ภาพ 29	สรุปลักษณะสำคัญครัวเรือนฐานราก 5 ด้าน กรุงเทพฯ และ 3 จังหวัด พ.ศ. 2560	57
ภาพ 30	สรุปลักษณะสำคัญครัวเรือนฐานราก 5 ด้าน ภาคกลาง พ.ศ. 2560	63
ภาพ 31	สรุปลักษณะสำคัญครัวเรือนฐานราก 5 ด้าน ภาคเหนือ พ.ศ. 2560	69
ภาพ 32	สรุปลักษณะสำคัญครัวเรือนฐานราก 5 ด้าน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2560	75
ภาพ 33	สรุปลักษณะสำคัญครัวเรือนฐานราก 5 ด้าน ภาคใต้ พ.ศ. 2560	81

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง 1	กลุ่มครัวเรือน จำแนกตามพื้นที่ พ.ศ. 2560	12
ตาราง 2	กลุ่มครัวเรือน จำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2560	14
ตาราง 3	กลุ่มครัวเรือนในระบบเศรษฐกิจ จำแนกตามโครงสร้างทั่วไปของครัวเรือน พ.ศ. 2560	15
ตาราง 4	ลักษณะทางประชากรของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามเพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด และอายุเฉลี่ย พ.ศ. 2560	17
ตาราง 5	ลักษณะทางประชากรของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามการมีงานทำ สถานภาพการทำงาน และ ลักษณะการทำงาน พ.ศ. 2560	18
ตาราง 6	กลุ่มครัวเรือนในระบบเศรษฐกิจ จำแนกตามรายได้ พ.ศ. 2560	20
ตาราง 7	กลุ่มครัวเรือนในระบบเศรษฐกิจ จำแนกค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน พ.ศ. 2560	21
ตาราง 8	กลุ่มครัวเรือน จำแนกตามทรัพย์สิน พ.ศ. 2560	24
ตาราง 9	กลุ่มครัวเรือน จำแนกตามหนี้สิน พ.ศ. 2560	25
ตาราง 10	ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะครัวเรือนฐานรากของประเทศไทย	41
ตาราง 11	ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ของทั่วราชอาณาจักร	46
ตาราง 12	ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ของทั่วราชอาณาจักร	47
ตาราง 13	ด้านการศึกษาและการทำงาน ของทั่วราชอาณาจักร	48
ตาราง 14	ด้านลักษณะครัวเรือนอื่นๆ ของทั่วราชอาณาจักร	49
ตาราง 15	ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน(ตามหมวด) ของทั่วราชอาณาจักร	50
ตาราง 16	ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ของกรุงเทพฯ และ 3 จังหวัด	52
ตาราง 17	ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ของกรุงเทพฯ และ 3 จังหวัด	53

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง 18	ด้านการศึกษาและการทำงาน ของกรุงเทพฯ และ 3 จังหวัด	54
ตาราง 19	ด้านลักษณะครัวเรือนอื่นๆ ของกรุงเทพฯ และ 3 จังหวัด	55
ตาราง 20	ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด) ของ กรุงเทพฯ และ 3 จังหวัด	56
ตาราง 21	ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ของภาคกลาง	58
ตาราง 22	ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ของภาคกลาง	59
ตาราง 23	ด้านการศึกษาและการทำงาน ของภาคกลาง	60
ตาราง 24	ด้านลักษณะครัวเรือนอื่นๆ ของภาคกลาง	61
ตาราง 25	ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด) ของ ภาคกลาง	62
ตาราง 26	ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ของภาคเหนือ	64
ตาราง 27	ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ของภาคเหนือ	65
ตาราง 28	ด้านการศึกษาและการทำงาน ของภาคเหนือ	66
ตาราง 29	ด้านลักษณะครัวเรือนอื่นๆ ของภาคเหนือ	67
ตาราง 30	ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด) ของ ภาคเหนือ	68
ตาราง 31	ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	70
ตาราง 32	ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	71
ตาราง 33	ด้านการศึกษาและการทำงาน ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	72
ตาราง 34	ด้านลักษณะของครัวเรือนอื่นๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	73
ตาราง 35	ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด) ของ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	74
ตาราง 36	ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ของภาคใต้	76

สารบัญตาราง

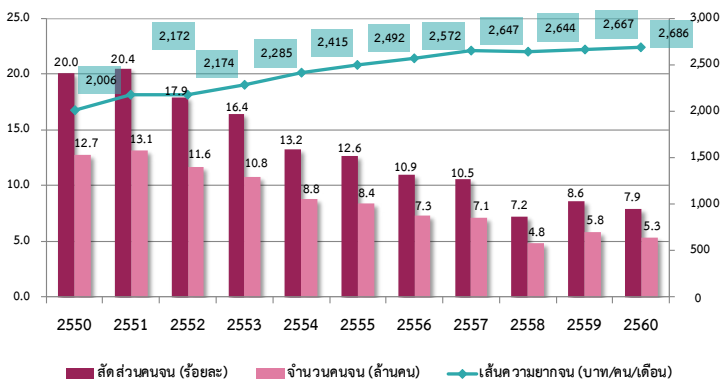
	หน้า
ตาราง 37 ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ของภาคใต้	77
ตาราง 38 ด้านการศึกษาและการทำงาน ของภาคใต้	78
ตาราง 39 ด้านลักษณะครัวเรือนอื่นๆ ของภาคใต้	79
ตาราง 40 ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด) ของภาคใต้	80

บทนำ

ในปัจจุบันกระแสการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นเป้าหมายหลักที่ประเทศต่างๆ ทั่วโลกต้องการขับเคลื่อนให้ประเทศของตนบรรลุการพัฒนาดังกล่าว โดยเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนนี้ จะมุ่งเน้นการพัฒนาประเทศในสามมิติ ประกอบด้วย มิติด้านสังคม มิติด้านสิ่งแวดล้อม และมิติด้านเศรษฐกิจ สำหรับมิติด้านเศรษฐกิจ ประเด็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ปัญหาความยากจนและความไม่เท่าเทียม ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้ส่งผลต่อการพัฒนาของประเทศไทยด้วยเช่นกัน ดังเห็นได้จากการที่ประเทศไทยติดกับดักรายได้ปานกลางมาถึง 40 ปี และยังมีข้อบ่งชี้ว่าประเทศไทยอาจต้องตกอยู่ในฐานะประเทศรายได้ปานกลางไปอีกกว่า 30 ปี^{1/} แต่กระนั้นรัฐบาลก็ไม่ได้เพิกเฉยกับปัญหาดังกล่าว โดยมองว่าปัญหาด้านความยากจนและความไม่เท่าเทียมเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และกรอบเป้าหมายอนาคตของประเทศไทยปี 2579 (ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี) โดยเน้นสร้างความเท่าเทียมกันในสังคม และขจัดความยากจนให้หมดไปจากประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาสถานการณ์ความยากจนในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาพบว่า มีแนวโน้มในทางที่ดีขึ้น (แผนภูมิ 1) โดยในปี 2550 มีจำนวนคนจนที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน 12.7 ล้านคน ลดลงเหลือเพียง 5.3 ล้านคนในปี 2560 หรือสัดส่วนคนจนลดลงจากร้อยละ 20 ในปี 2550 เหลือเพียงร้อยละ 7.9 ในปี 2560

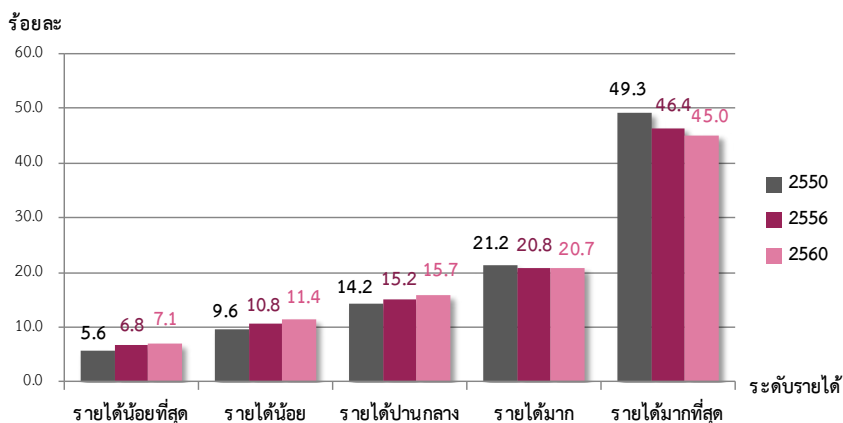
แผนภูมิ 1 สัดส่วนคนจน จำนวนคนจน และเส้นความยากจน พ.ศ.2550-2560

^{1/}พรพรไพลิน วงษ์สินธุวิเศษ และ ณัชพล จรุงจิตพัฒนกุล.2560.บทความเรื่อง Middle Income Trap: กับดักระบบเศรษฐกิจที่รอการก้าวข้าม. ธนาคารแห่งประเทศไทย.ค้นจากเว็บไซต์ https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/DocLib/_Article/_7Nov2017.pdf

ถึงแม้ว่า สถานการณ์ความความยากจนจะบรรเทาลงอย่างรวดเร็ว แต่กลับพบว่า สถานการณ์ความไม่เท่าเทียมบรรเทาลงเพียงเล็กน้อยในรอบทศวรรษที่ผ่านมา (แผนภูมิ 2) โดยครัวเรือนที่มีรายได้น้อยสุดร้อยละ 20 ในปี 2550 ถือครองรายได้เพียงร้อยละ 5.6 และเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็นร้อยละ 7.1 ในปี 2560 ขณะที่ครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุดร้อยละ 20 ในปี 2550 ถือครองรายได้ร้อยละ 49.3 และลดลงเล็กน้อยในปี 2560 เป็นร้อยละ 45 เป็นที่น่าสังเกตว่า ครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% ถือครองรายได้เกือบครึ่งหนึ่งของรายได้ทั้งประเทศ แสดงว่า ปัญหาความไม่เท่าเทียมด้านรายได้ยังคงมีอยู่ และจัดอยู่ในระดับที่สูง โดยเห็นได้จากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ของประเทศไทย (พ.ศ.2550 - 2560) อยู่ระหว่าง 0.33 ถึง 0.4 ซึ่งเมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว จะพบว่าประเทศเหล่านั้นมีค่าดัชนีอยู่เพียงระหว่าง 0.25 ถึง 0.30 เท่านั้น^{2/}

แผนภูมิ 2 สัดส่วนการถือครองรายได้จำแนกตามระดับรายได้ พ.ศ. 2550-2560

ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศเป็นไปอย่างเข้มแข็ง และก่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน มีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม และไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง สำนักงานสถิติแห่งชาติ จึงได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาความไม่เท่าเทียมด้านรายได้ ว่าเป็นปัญหาที่ไม่ควรมองข้าม โดยเฉพาะครัวเรือนฐานราก หรือครัวเรือนที่มีรายได้น้อยที่สุดร้อยละ 20 ที่เผชิญปัญหาความไม่เท่าเทียมมาอย่างยาวนาน และเป็นครัวเรือนที่มีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของภาวะทางเศรษฐกิจสูง การศึกษาในครั้งนี้จึงได้ทำการศึกษาลักษณะทั่วไป ลักษณะทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงของครัวเรือนฐานราก และเปรียบเทียบลักษณะที่สำคัญบางประการ ระหว่างครัวเรือนฐานรากกับครัวเรือนกลุ่มอื่นๆ ในสังคม เพื่อชี้วางแผนแก้ไขปัญหาลดความเหลื่อมล้ำและสนับสนุนการตัดสินใจ

^{2/} กอบศักดิ์ ภูตระกูล. 2556. บทความเรื่อง คุณภาพของการเจริญเติบโตจากมิติของการกระจายรายได้ : ปัญหาและทางออก. ธนาคารแห่งประเทศไทย.

ค้นจากเว็บไซต์ https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/ArticleAndResearch/SymposiumDocument/Paper4_2556.pdf

ในการกำหนดนโยบายที่จะช่วยประคับประคองและยกระดับคุณภาพชีวิตของครัวเรือนฐานรากให้สามารถยืนหยัด และร่วมเป็นพลังในการขับเคลื่อนให้ประเทศพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปและลักษณะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของครัวเรือนฐานรากประเทศไทย
3. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะที่สำคัญบางประการ ระหว่างครัวเรือนฐานรากกับครัวเรือนกลุ่มอื่นๆ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงลักษณะทั่วไปและลักษณะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนประเทศไทย และทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของครัวเรือนฐานราก รวมถึงลักษณะที่ต่างกันของครัวเรือนฐานรากกับครัวเรือนกลุ่มอื่นๆ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายและวางแผนแก้ไขปัญหาความไม่เท่าเทียมในสังคม เพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของครัวเรือนฐานราก

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1) ลักษณะทั่วไปของครัวเรือนประเทศไทย ปี 2560 ประกอบด้วย ลักษณะส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือน ลักษณะของครัวเรือนและลักษณะทางเศรษฐกิจ
- 2) การเปลี่ยนแปลงของครัวเรือนฐานราก ปี 2552 -2560
- 3) การเปรียบเทียบลักษณะที่สำคัญบางประการ ระหว่างครัวเรือนฐานรากกับครัวเรือนกลุ่มอื่นๆในสังคม

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

โครงการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนปี 2552, 2554, 2556, 2558 และ 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายรายได้

การกระจายรายได้ (Income Distribution) หมายถึง การพิจารณาลักษณะการกระจายตัวของประชากรในระดับชั้นต่างๆของรายได้ ซึ่งมีเกณฑ์การแบ่งการกระจายรายได้ 2 ประเภท คือ

1. การกระจายรายได้ตามปัจจัยการผลิตหรือหน้าที่ในการผลิต (Functional or factor share distribution income) หมายถึง การกระจายรายได้ไปยังเจ้าของปัจจัยการผลิต ได้แก่ เจ้าของปัจจัยการผลิตประเภทที่ดิน แรงงาน ทุน และการประกอบการ รายได้จะถูกจัดสรรไปยังเจ้าของปัจจัยการผลิตประเภทต่างๆกันน้อยแตกต่างกันไป แต่ส่วนใหญ่รายได้จะตกอยู่กับเจ้าของปัจจัยการผลิตประเภททุน แต่ตามความหมายนี้ไม่นิยมนำมาใช้ เนื่องจากไม่สามารถชี้ให้เห็นเด่นชัดถึงความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้

2. การกระจายรายได้ตามขั้นของรายได้หรือตามขนาดของรายได้ (Personal or size distribution income) หมายถึง การกระจายรายได้ระหว่างบุคคลหรือครัวเรือนต่างๆ โดยการแบ่งตามขั้นของรายได้ (เรียงลำดับตามขนาดของรายได้จากกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดไปยังกลุ่มที่มีรายได้สูงสุด) โดยไม่คำนึงว่าบุคคลหรือครัวเรือนเหล่านั้นเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตประเภทใด

แนวคิดเกี่ยวกับความยากจน

แนวคิดการวัดความยากจนโดยทั่วไปมี 2 แนวคิด ดังนี้

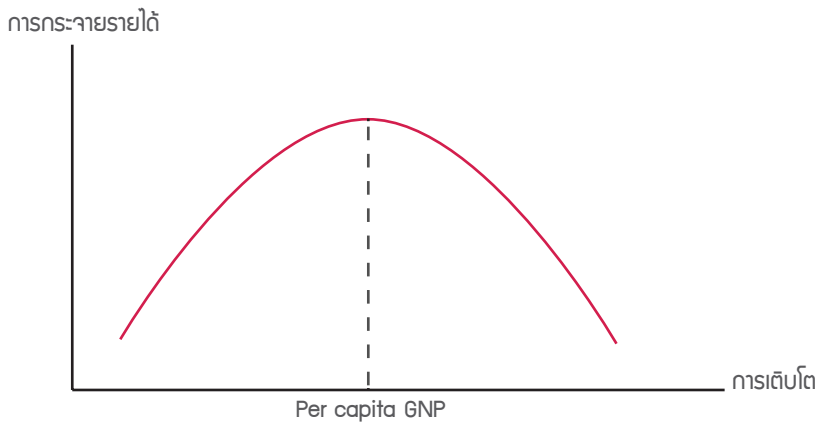
1. แนวคิดการวัดความยากจนเชิงสัมบูรณ์ (Absolute Poverty Concept) เป็นการคำนวณความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีพออกมาเป็นตัวเงิน ซึ่งกำหนดปริมาณเงินหรือรายได้ขั้นต่ำที่มนุษย์สามารถดำรงชีพอยู่ได้ โดยใช้เส้นความยากจน (Poverty Line) เป็นเครื่องชี้วัดความยากจน เป็นเกณฑ์สะท้อนระดับค่าครองชีพขั้นต่ำที่สุดที่มนุษย์จะยังชีพอยู่ได้ หากบุคคลใดมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือนต่ำกว่าเส้นความยากจน ถือว่าเป็นคนยากจน

2. แนวคิดการวัดความยากจนเชิงสัมพัทธ์หรือเชิงเปรียบเทียบ (Relative Poverty Concept) เป็นการพิจารณาความยากจนโดยการเปรียบเทียบระดับรายได้ต่างๆของประชากรแต่ละกลุ่ม ซึ่งสามารถแสดงถึงความเหลื่อมล้ำการกระจายรายได้ หรืออีกนัยหนึ่ง คือ การพิจารณาภาวะการกระจายรายได้นั้นเอง โดยกำหนดเป็นร้อยละ ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ร้อยละ 20 ของครัวเรือนที่อยู่ช่วงระดับรายได้ต่ำสุด เป็นครัวเรือนยากจนที่สุด หรือในที่นี้เรียกว่า ครัวเรือนฐานราก กลุ่มที่ 2 ร้อยละ 20 ของครัวเรือนที่อยู่ในช่วงรายได้ที่สูงขึ้นมา ถือว่ายากจนน้อยกว่า กลุ่มที่ 3 ร้อยละ 20 ของครัวเรือนที่อยู่ในช่วงรายได้ที่สูงขึ้นมา ถือว่าฐานะปานกลาง กลุ่มที่ 4 ร้อยละ 20 ของครัวเรือนที่อยู่ในช่วงรายได้ที่สูงขึ้นมา ถือว่าฐานะดี และกลุ่มที่ 5 ร้อยละ 20 ของครัวเรือนที่อยู่ในช่วงรายได้สูงสุด ถือว่า ฐานะดีที่สุด

แนวคิดเกี่ยวกับการเติบโตทางเศรษฐกิจกับการกระจายรายได้

Kuznets (1955) ได้ตั้งสมมติฐานของความสัมพันธ์ระหว่างการกระจายรายได้ และระดับของการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยตีความไว้ว่าในช่วงที่การเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ระหว่างรายได้ต่ำถึงรายได้ปานกลาง การกระจายรายได้จะมีความเหลื่อมล้ำมากขึ้น แต่เมื่อมาถึงช่วงการเติบโตระหว่างรายได้ปานกลางถึงรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำจะลดลง ทั้งนี้ การพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงแรกจะเน้นการสะสมทุนเป็นหลัก ผู้มีรายได้สูงจะมีอัตราการออมสูง จึงมีการสะสมทุนได้มากและรายได้ก็จะตกอยู่กับผู้ลงทุนเหล่านี้เป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้การกระจายรายได้มีความเหลื่อมล้ำ แต่การพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงหลังจะเน้นทุนมนุษย์เป็นสำคัญ ผลผลิตภาพที่เพิ่มขึ้นจากทุนมนุษย์จะมีการกระจายที่กว้างขวางกว่า จึงทำให้ความเหลื่อมล้ำลดลง จากสมมติฐานนี้สามารถอธิบายได้ (ดังภาพ 1)

ภาพ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างการกระจายรายได้และระดับของการพัฒนาเศรษฐกิจ

ที่มา : "Economic Growth and Development," by Van den Berg, 2001, New York: McGraw Hill Irwin International Book Company.

ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้

สำหรับแนวคิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับรายได้ที่จะกล่าวถึงในที่นี้ ประกอบด้วย สมมติฐานรายได้สมบูรณ์ (Absolute Income Hypothesis) สมมติฐานรายได้ถาวร (Permanent Income Hypothesis) และสมมติฐานวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Income Hypothesis) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) สมมติฐานการบริโภคแบบรายได้สมบูรณ์ (Absolute Income Hypothesis)

ทฤษฎีตามแนวคิดของ John Maynard Keynes พบว่า ปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดการใช้จ่ายของบุคคลในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง คือรายได้ที่ใช้จ่ายได้จริงหรือรายได้สุทธิส่วนบุคคล (disposable personal income) ในเวลานั้น โดยการใช้จ่ายในการบริโภคจะมีความสัมพันธ์กับรายได้สุทธิส่วนบุคคลโดยตรง กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีระดับรายได้เพิ่มขึ้น บุคคลจะมีการใช้จ่ายที่สูงขึ้น แต่สัดส่วนการบริโภคที่เพิ่มขึ้นนั้นจะน้อยกว่าสัดส่วนของรายได้ที่เพิ่มขึ้น แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าระดับรายได้ต่ำลง บุคคลจะมีการใช้จ่ายในสัดส่วนที่มีต่อรายได้สูงขึ้น

2) ทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานรายได้ถาวร (Permanent Income Hypothesis)

ทฤษฎีตามแนวคิดของ Milton Friedman พบว่า ผู้บริโภคจะวางแผนการบริโภคโดยพิจารณาจากรายได้ตลอดชีวิตของตน (รายได้ปัจจุบันและรายได้ในอนาคต) โดยมีรากฐานสำคัญ 4 ประการ คือ

(1) รายได้ที่เกิดขึ้นจริงทั้งสิ้น ประกอบด้วยรายได้ 2 ส่วน คือ รายได้ถาวร และรายได้ชั่วคราว

(2) การบริโภคมี 2 ส่วน คือ การบริโภคถาวร และ การบริโภคชั่วคราว

(3) การบริโภคถาวรกับรายได้ถาวรมีความสัมพันธ์กัน

(4) ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคชั่วคราวกับรายได้ชั่วคราว

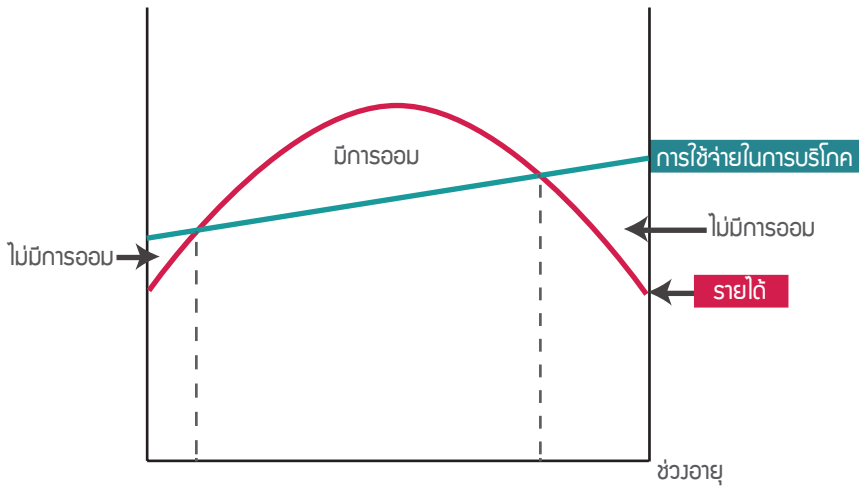
นอกจากนี้ Friedman ศึกษาโดยใช้ข้อมูล time-series พบว่า ในระยะยาวรายได้ที่เพิ่มขึ้นมาจากการเพิ่มขึ้นของรายได้ถาวร ดังนั้นการใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น จึงขึ้นอยู่กับรายได้ถาวร และสรุปว่า ในระยะยาวบุคคลจะมีการใช้จ่ายในสัดส่วนที่มีต่อรายได้คงที่

3) สมมติฐานวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Income Hypothesis)

ทฤษฎีตามแนวคิดของ Ando และ Modigliani พบว่า การใช้จ่ายในการบริโภคไม่ได้ขึ้นอยู่กับรายได้ในปัจจุบันเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับรายได้ที่คาดว่าจะได้รับตลอดชีวิต ผู้บริโภคจะวางแผนใช้จ่ายบริโภค โดยดูจากรายได้ที่ได้รับตลอดชีวิตของตน ซึ่งแบบแผนรายได้ตลอดชีวิตของบุคคลเป็นไปในลักษณะที่ในช่วงชีวิตของบุคคล ขณะที่อายุน้อยจะมีระดับรายได้อยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากมีประสิทธิภาพในการทำงานต่ำ และจะมีรายได้สูงขึ้นเมื่อมีอายุมากขึ้น จนสูงสุดในตอนกลางของชีวิต เนื่องจากมีประสิทธิภาพการทำงานสูง และหลังจากนั้น รายได้จะค่อยๆ ลดลง จนเกือบเท่าตอนต้นของชีวิต เพราะประสิทธิภาพ

การทำงานเมื่ออายุมากจะต่ำลงอีกครั้ง ดังนั้นระยะตอนต้นของชีวิต ผู้บริโภคจะต้องกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายในการบริโภคก่อน หลังจากนั้นในระยะกลางของชีวิต ผู้บริโภคจะออมมากขึ้นเพื่อนำเงินไปใช้หนี้ตอนต้นชีวิตและเก็บเงินไว้ใช้ตอนปลายชีวิต พอช่วงปลายชีวิต รายได้จะลดลง แต่การบริโภทยังอยู่ในระดับสูง ซึ่งในระยะนี้ผู้บริโภคจะเริ่มนำเงินออมออกมาใช้จ่าย ดังนั้น บุคคลที่มีรายได้ต่ำจะมีสัดส่วนของการบริโภคต่อรายได้มากกว่าบุคคลที่มีรายได้สูง (ดังภาพ 2)

ภาพ 2 รายได้ตลอดช่วงอายุของบุคคลและเส้นการใช้จ่ายในการบริโภค

ที่มา : “3 Important Theories of consumption (with diagram),” by Supriya Guru, สืบค้นจาก <http://www.yourarticlelibrary.com/economics/consumption-function/3-important-theories-of-consumption-with-diagram/37756>.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นครัวเรือนฐานรากครั้งนี้ ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ศุภกร สารรัตน์, ปิติ กันตังกุล และ สุวรรณ ประณีตวตกุล (2549) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อรายได้ของสมาชิกมูลนิธิโครงการหลวงในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ขนาดพื้นที่ถือครอง ขนาดแรงงานในครัวเรือน และเผ่าพันธุ์ มีผลต่อรายได้ของสมาชิกมูลนิธิโครงการหลวงในจังหวัดเชียงใหม่

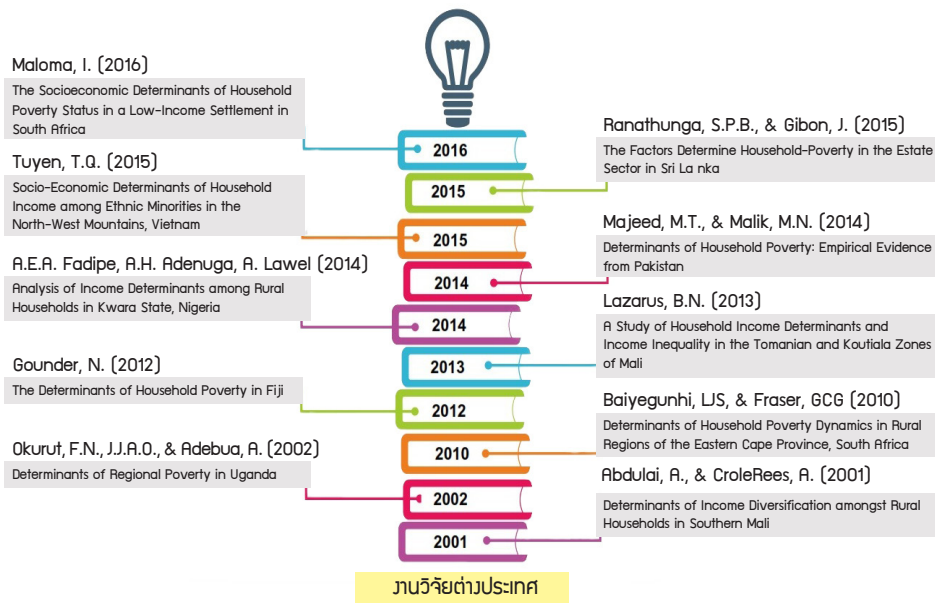
สนธิ์ แก้วมี (2550) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อภาวะความยากจนของครัวเรือนในเขตไทย พบว่า ครัวเรือนเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีภาวะความยากจนมากที่สุด การเพิ่มระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน และโอกาสทำงานนอกภาคเกษตรจะมีผลทำให้ภาวะความยากจนลดลง ในทางตรงกันข้าม การเพิ่มขึ้นของจำนวนหนี้สิน จำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือน และขนาดฟาร์ม ทำให้ภาวะความยากจนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ประเภทกิจกรรมการผลิตก็มีผลต่อความยากจน

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2555) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายได้ของครัวเรือนเกษตรกร พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายได้ของครัวเรือนเกษตรกร ประกอบด้วย ทรัพย์สินหรือความมั่งคั่งของครัวเรือน รายได้เงินสดจากกิจกรรมของครัวเรือน เนื้อที่เพาะปลูกทั้งสิ้นของครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน สมาชิกครัวเรือนที่พึ่งพิง ภูมิภาคของครัวเรือน และการปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจของหัวหน้าครัวเรือน

วราวุธ พลาศศรี (2556) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความยากจนของครัวเรือนในชนบท กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นครัวเรือนที่อยู่ในเขตพื้นที่ชนบทจังหวัดมหาสารคามเท่ากับ 400 ครัวเรือน และใช้เส้นความยากจนของครัวเรือนภาคตะวันออกเฉียงเหนือในเขตพื้นที่ชนบท ปี 2553 ที่คำนวณโดยสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเท่ากับ 1,565 บาทต่อคนต่อเดือนเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มครัวเรือนยากจนกับกลุ่มครัวเรือนที่ไม่ยากจน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความยากจนของครัวเรือน ได้แก่ ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ขนาดของครัวเรือน ขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการประกอบอาชีพ มูลค่าสินทรัพย์ถาวร และหนี้สินของครัวเรือน

สมชัย จิตสุชน และ จิราภรณ์ แผลงประพันธ์ (2556) ศึกษาการคำนวณดัชนีความยากจนในหลายมิติโดยเป็นดัชนีระดับครัวเรือน ซึ่งใช้ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนปี 2554 เป็นฐานในการคำนวณ พบว่า การศึกษาเป็นมิติที่ครัวเรือนมีความขัดสนสูงที่สุด (ตัวชี้วัดคือ จำนวนปีที่ได้รับการศึกษา และการได้รับการศึกษา) รองลงมาเป็นมิติด้านความเป็นอยู่ (ตัวชี้วัดคือ ไฟฟ้า, ห้องน้ำ, เชื้อเพลิงที่ใช้ปรุงอาหาร, น้ำดื่ม และทรัพย์สิน) มิติเรื่องโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ (ตัวชี้วัดคือ Child/Elderly/ Disabled Care และ Publicly provided microfinance) และมิติด้านสุขภาพ (ตัวชี้วัดคือ พิการ) ตามลำดับ

นอกจากนี้ในการทบทวนงานวิจัยของต่างประเทศโดยภาพรวมแล้ว พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับรายได้ของครัวเรือน ได้แก่ ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน เพศของหัวหน้าครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนห้องในครัวเรือน มูลค่าสินทรัพย์ถาวร ขนาดของครัวเรือน อัตราการพึ่งพิง การทำงานนอกภาคการเกษตรของครัวเรือน และการทำงานที่ได้รับค่าจ้างของครัวเรือน สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยากจนของครัวเรือน ได้แก่ ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน การได้รับเงินที่ส่งกลับมาให้ครัวเรือน เขตที่อยู่อาศัย สถานการณ์ทำงานด้านการเกษตรของหัวหน้าครัวเรือน เพศของหัวหน้าครัวเรือน ขนาดของครัวเรือน การเป็นเจ้าของที่พักอาศัย สถานภาพการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน สัดส่วนของผู้ใหญ่เพศหญิง อัตราการพึ่งพิง และการเป็นผู้มีงานทำของหัวหน้าครัวเรือน

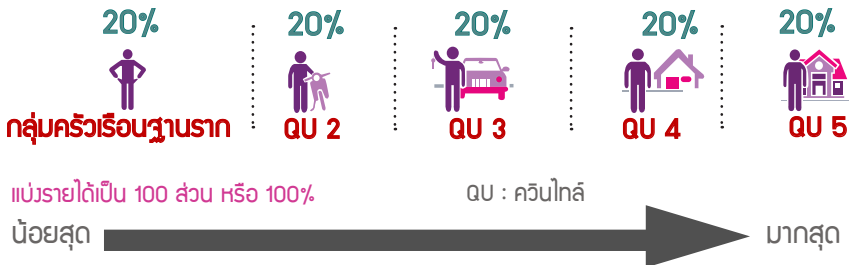
ครัวเรือน ประเทศไทย

ครัวเรือนประเทศไทย

จากข้อมูลโครงการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนปี 2560 มีจำนวนครัวเรือน 21.4 ล้านครัวเรือน โดยในการศึกษานี้ทำการแบ่งครัวเรือนข้างต้นออกเป็น 5 กลุ่มเท่าๆ กัน ตามลำดับของรายได้ประจำเฉลี่ยต่อคนต่อเดือนจากน้อยไปมาก แบ่งครัวเรือนออกเป็น 5 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มมีจำนวนครัวเรือนเป็นร้อยละ 20 ของครัวเรือนทั้งหมด วิธีการดังกล่าวนี้เรียกว่า การแบ่งกลุ่มควินไทล์ตามรายได้ประจำต่อคนต่อเดือน โดยกลุ่มครัวเรือน 20% แรกของครัวเรือนในระบบเศรษฐกิจ เป็นกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุด เรียกว่า ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 1 หรือต่อไปนี้จะเรียกว่ากลุ่มครัวเรือนฐานราก สำหรับกลุ่มครัวเรือน 20% ที่มีรายได้ในลำดับถัดไป เรียกว่า ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 3 ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 4 จนไปถึงกลุ่มครัวเรือน 20% สุดท้าย ซึ่งเป็นกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้สูงที่สุด เรียกว่า ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 (สำหรับข้อมูลที่ใช้ในส่วนนี้เป็นข้อมูลที่มีการถ่วงค่าน้ำหนักจำนวนครัวเรือน)

ภาพ 3 การแบ่งส่วนรายได้ของแต่ละควินไทล์

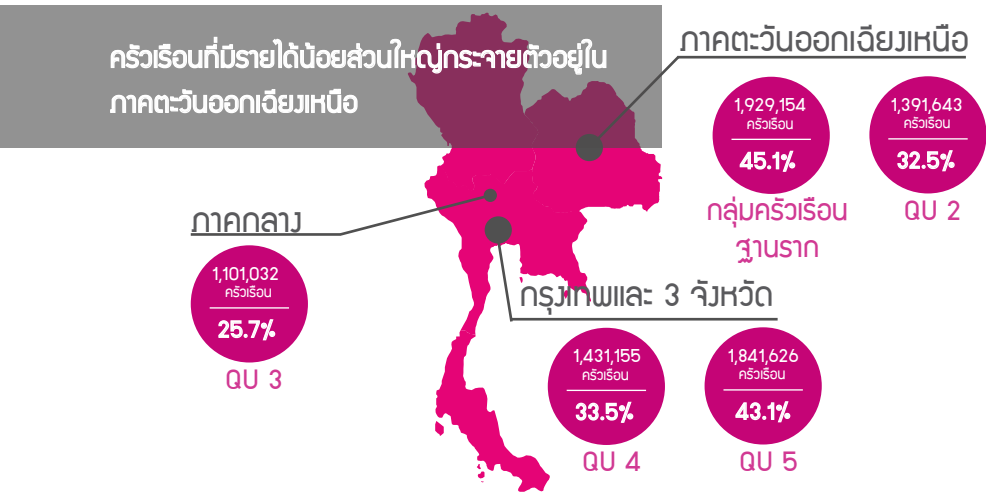

การกระจายตัวของครัวเรือน

หากพิจารณาการกระจายตัวของครัวเรือนไทยในกลุ่มควินไทล์ต่างๆ ในปี 2560 พบว่ากลุ่มครัวเรือนฐานราก และควินไทล์ที่ 2 กระจายอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.1 และ 32.5 ตามลำดับ ขณะที่ครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 3 กระจายอยู่ในภาคกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.7 และครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 4 และ 5 กระจายตัวในกรุงเทพมหานครและ 3 จังหวัดมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 33.5 และ 43.1 ตามลำดับ นอกจากนี้ ครัวเรือนในกลุ่มครัวเรือนฐานราก ควินไทล์ที่ 2 และควินไทล์ที่ 3 ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่นอกเขตเทศบาล คิดเป็นร้อยละ 75.3 , 66.1 และ 54.5 ตามลำดับ ขณะที่ครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 4 และควินไทล์ที่ 5 ส่วนใหญ่อยู่ในเขตเทศบาล คิดเป็นร้อยละ 60.3 และ 69.2

ภาพ 4 การกระจายตัวของครัวเรือนไทยในกลุ่มควินไทล์ต่างๆ พ.ศ. 2560

QU : ควินไทล์

หมายเหตุ : 3 จังหวัด คือ ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ
ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2560

ตาราง 1 กลุ่มครัวเรือน จำแนกตามพื้นที่ พ.ศ. 2560

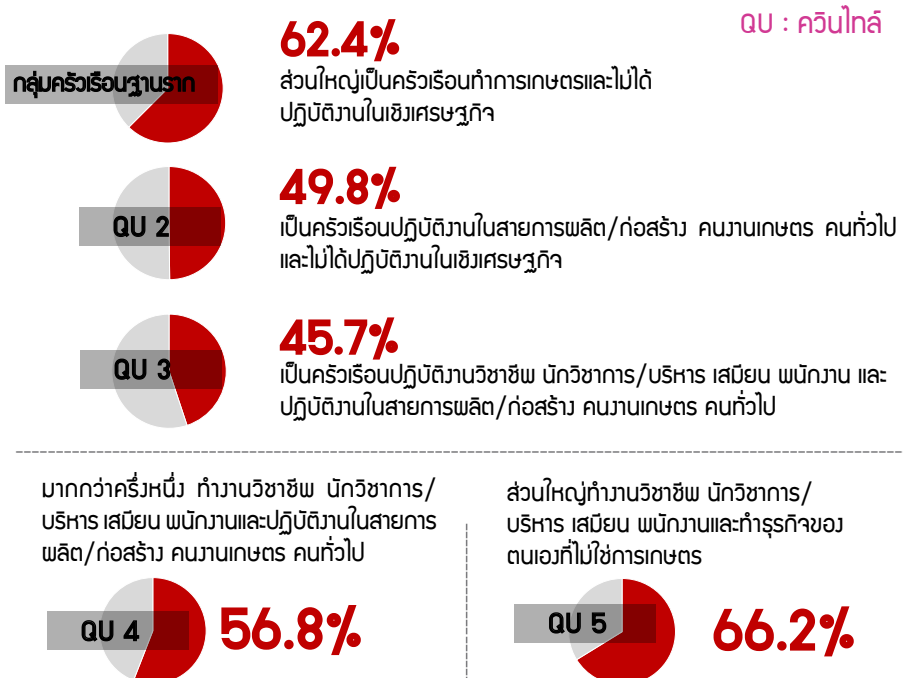
หน่วย: ครัวเรือน (%)	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	รวม
ทั่วราชอาณาจักร	4,277,458	4,277,429	4,278,350	4,276,919	4,277,001	21,387,157
ภาค						
กรุงเทพฯ และ 3 จังหวัด	103,931 (2.4)	337,115 (7.9)	795,462 (18.6)	1,431,155 (33.5)	1,841,627 (43.1)	4,509,290 (21.1)
ภาคกลาง	609,618 (14.2)	896,597 (21.0)	1,101,033 (25.7)	1,106,882 (25.9)	989,468 (23.1)	4,703,598 (22.0)
ภาคเหนือ	1,063,271 (24.9)	1,058,889 (24.7)	793,528 (18.6)	548,742 (12.8)	399,542 (9.3)	3,863,972 (18.0)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1,929,155 (45.1)	1,391,642 (32.5)	1,018,458 (23.8)	675,547 (15.8)	565,069 (13.2)	5,579,872 (26.1)
ภาคใต้	571,483 (13.4)	593,185 (13.9)	569,869 (13.3)	514,593 (12.0)	481,295 (11.3)	2,730,425 (12.8)
เขตการปกครอง						
ในเขตเทศบาล	1,057,747 (24.7)	1,450,888 (33.9)	1,945,629 (45.5)	2,576,894 (60.3)	2,961,254 (69.2)	9,992,412 (46.7)
นอกเขตเทศบาล	3,219,711 (75.3)	2,826,541 (66.1)	2,332,721 (54.5)	1,700,025 (39.7)	1,315,747 (30.8)	11,394,745 (53.3)

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2560

โครงสร้างทั่วไปของครัวเรือน

เมื่อพิจารณาข้อมูลทั่วไปของแต่ละกลุ่มควินไทล์ ในด้านลักษณะเศรษฐกิจสังคม (พิจารณาจากแหล่งรายได้ส่วนใหญ่ของครัวเรือน สถานภาพการทำงาน อาชีพหลัก และประเภทกิจกรรมในเชิงเศรษฐกิจของอาชีพหลัก) ของครัวเรือน พบว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากมากกว่าครึ่งหนึ่งทำการเกษตรและไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ (ร้อยละ 62.4) ครึ่งหนึ่งของครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 2 ปฏิบัติงานในสายการผลิต/ก่อสร้าง คนงานเกษตร คนทั่วไป และไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ (ร้อยละ 49.8) ขณะที่เกือบครึ่งหนึ่งของครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 3 ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ/บริหาร เสมียน พนักงาน และปฏิบัติงานในสายการผลิต/ก่อสร้าง คนงานเกษตร/คนทั่วไป (ร้อยละ 45.7) สำหรับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 4 พบว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งทำงานวิชาชีพ นักวิชาการ/บริหาร เสมียน พนักงาน และปฏิบัติงานในสายการผลิต/ก่อสร้าง คนงานเกษตร/คนทั่วไป (ร้อยละ 56.8) และ ครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 มากกว่าครึ่งหนึ่ง ทำงานวิชาชีพ นักวิชาการ/บริหาร เสมียน พนักงาน และทำธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร (ร้อยละ 66.2)

ภาพ 5 ลักษณะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ต่างๆ พ.ศ. 2560

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2560

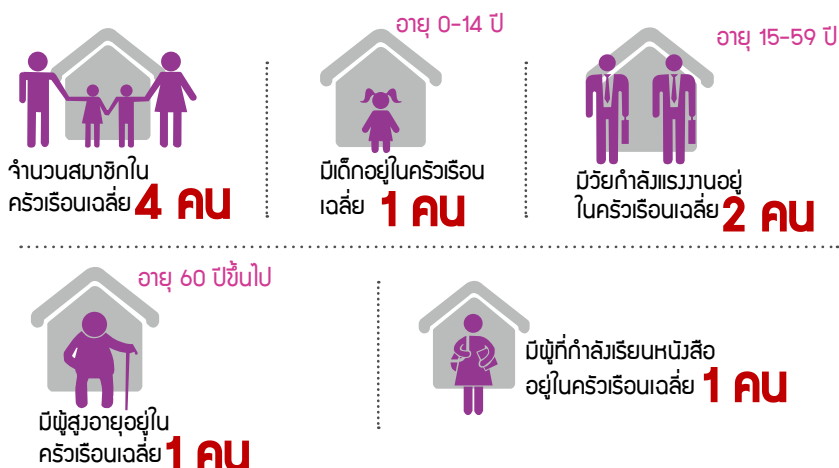
ตาราง 2 กลุ่มครัวเรือน จำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2560

หน่วย: ครัวเรือน (%)	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	รวม
ทั่วราชอาณาจักร	4,277,458	4,277,429	4,278,350	4,276,919	4,277,001	21,387,157
ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ/ บริหาร เสมียน พนักงาน	339,553 (7.9)	713,219 (16.7)	1,031,008 (24.1)	1,499,494 (35.0)	2,103,779 (49.2)	5,687,053 (26.6)
ผู้ประกอบการธุรกิจของตนเองที่ ไม่ใช่การเกษตร	421,226 (9.9)	651,600 (15.2)	895,162 (20.9)	887,942 (20.8)	726,065 (17.0)	3,581,995 (16.8)
ผู้ถือครองทำการเกษตร	1,139,383 (26.6)	781,622 (18.3)	565,584 (13.2)	334,690 (7.8)	240,633 (5.6)	3,061,912 (14.3)
ผู้ปฏิบัติงานในสายการผลิต/ ก่อสร้าง คณงานเกษตร คนทั่วไป	847,729 (19.8)	912,575 (21.3)	923,714 (21.6)	931,621 (21.8)	561,027 (13.1)	4,176,666 (19.5)
ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ	1,529,567 (35.8)	1,218,413 (28.5)	862,882 (20.2)	623,172 (14.6)	645,497 (15.1)	4,879,531 (22.8)

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2560

เมื่อพิจารณาโครงสร้างของครัวเรือนแต่ละกลุ่มควินไทล์ พบว่าโดยเฉลี่ยแล้ว สมาชิกในครัวเรือนของกลุ่มครัวเรือนฐานราก มีจำนวนมากที่สุด คือ 3.6 คนต่อครัวเรือน นอกจากนี้ครัวเรือนในกลุ่มครัวเรือนฐานราก โดยเฉลี่ยแล้วมีวัยเด็ก 1 คน วัยแรงงาน 2 คน วัยสูงอายุ 1 คน สมาชิกที่ทำงานหารายได้ 2 คน และสมาชิกที่กำลังเรียนหนังสือ 1 คน

ภาพ 6 โครงสร้างทั่วไปของครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 1 พ.ศ. 2560

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2560

ตาราง 3 กลุ่มครัวเรือนในระบบเศรษฐกิจ จำแนกตามโครงสร้างทั่วไปของครัวเรือน พ.ศ. 2560

หน่วย: คน	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ตัวราช อาณาจักร
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย	3.60	3.13	2.84	2.45	2.24	2.85
จำนวนเด็กในครัวเรือนเฉลี่ย	0.92	0.63	0.44	0.27	0.19	0.49
จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยกำลังแรงงานเฉลี่ย	1.86	1.75	1.84	1.77	1.64	1.77
จำนวนผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปโดยเฉลี่ย	0.82	0.75	0.57	0.41	0.42	0.59
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานหารายได้โดยเฉลี่ย	1.74	1.67	1.7	1.64	1.50	1.65
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่ทำงานหารายได้โดยเฉลี่ย	1.74	1.38	1.09	0.79	0.72	1.14
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนกำลังเรียนหนังสือเฉลี่ย	0.89	0.67	0.53	0.35	0.28	0.54

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2560

ลักษณะทางประชากรของหัวหน้าครัวเรือน

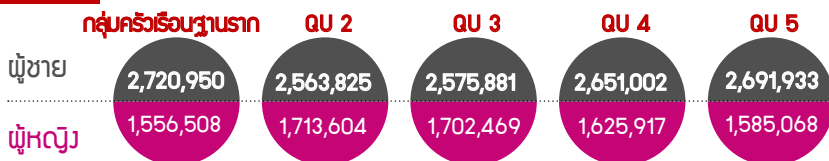
ลักษณะทางประชากรของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า ทุกกลุ่มควินไทล์ หัวหน้าครัวเรือนเป็นชายมากกว่าเพศหญิง เกือบ 2 เท่า และยังพบว่า ทุกกลุ่มควินไทล์ หัวหน้าครัวเรือนมีสถานภาพสมรส คือสมรสแล้วเป็นส่วนใหญ่ และเมื่อพิจารณาอายุเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือน พบว่าหัวหน้าครัวเรือนของกลุ่มครัวเรือนฐานราก มีอายุมากที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่นๆ โดยคิดเป็น 58.3 ปี และเมื่อพิจารณาการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือน พบว่าเกือบทุกกลุ่มควินไทล์ ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดในระดับประถมศึกษา/ต่ำกว่าประถมศึกษา มีเพียงในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 ที่การศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ในระดับอุดมศึกษา

ภาพ 7 ลักษณะทางประชากรของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามเพศ อายุเฉลี่ย สถานภาพสมรส และระดับการศึกษาสูงสุด พ.ศ. 2560

QU : ควินไทล์

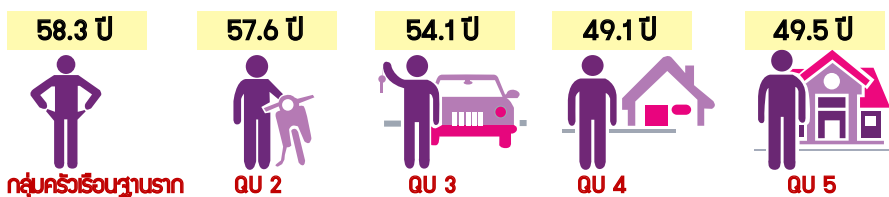
เพศ

หน่วย: ครัวเรือน

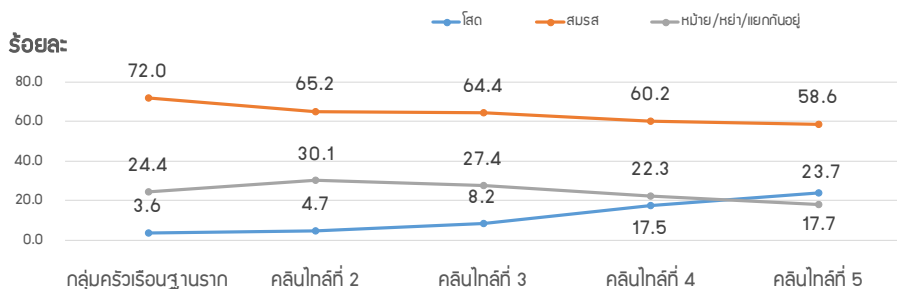

อายุเฉลี่ย

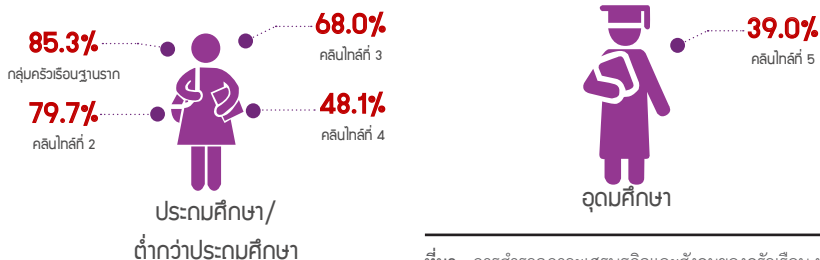
QU : ควินไทล์

สถานภาพสมรส

ระดับการศึกษาสูงสุด

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2560

ตาราง 4 ลักษณะทางประชากรของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามเพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด และอายุเฉลี่ย พ.ศ. 2560

หน่วย: ครัวเรือน (%)	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	รวม
ทั่วราชอาณาจักร	4,277,458	4,277,429	4,278,350	4,276,919	4,277,001	21,387,157
เพศของหัวหน้าครัวเรือน						
ชาย	2,720,950 (63.6)	2,563,825 (59.9)	2,575,881 (60.2)	2,651,002 (62.0)	2,691,933 (62.9)	13,203,591 (61.7)
หญิง	1,556,508 (36.4)	1,713,604 (40.1)	1,702,469 (39.8)	1,625,917 (38.0)	1,585,068 (37.1)	8,183,566 (38.3)
สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน(อายุ 15 ปีขึ้นไป)						
โสด	153,822 (3.6)	200,874 (4.7)	350,578 (8.2)	748,307 (17.5)	1,012,909 (23.7)	2,466,490 (11.5)
สมรส	3,079,258 (72.0)	2,788,390 (65.2)	2,754,330 (64.4)	2,572,747 (60.2)	2,506,078 (58.6)	13,700,803 (64.1)
หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่	1,043,252 (24.4)	1,287,834 (30.1)	1,172,284 (27.4)	955,865 (22.3)	758,014 (17.7)	5,217,249 (24.4)
ไม่ทราบ/ไม่ระบุ	1,126 (0.0)	331 (0.0)	1,158 (0.0)	-	-	2,615 (0.0)
ระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือน						
ประถมศึกษา/ต่ำกว่าประถมศึกษา	3,312,298 (77.4)	3,206,429 (75.0)	2,773,268 (64.8)	1,990,737 (46.5)	946,375 (22.1)	12,229,107 (57.2)
มัธยมศึกษาตอนต้น	289,608 (6.8)	373,085 (8.7)	502,144 (11.7)	676,975 (15.8)	460,243 (10.8)	2,302,055 (10.7)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	186,047 (4.4)	244,995 (5.7)	349,882 (8.2)	567,257 (13.3)	551,687 (12.9)	1,899,868 (8.9)
อนุปริญญา	56,152 (1.3)	127,219 (3.0)	254,374 (6.0)	425,051 (9.9)	629,749 (14.7)	1,492,545 (7.0)
อุดมศึกษา	31,612 (0.7)	70,585 (1.7)	187,364 (4.4)	438,397 (10.3)	1,650,627 (38.6)	2,378,585 (11.1)
อื่นๆ	7,544 (0.2)	1,112 (0.0)	13,927 (0.3)	38,218 (0.9)	4,947 (0.1)	65,748 (0.3)
ไม่ทราบ/ไม่ระบุ	394,197 (9.2)	254,004 (5.9)	197,391 (4.6)	140,284 (3.3)	33,373 (0.8)	1,019,249 (4.8)
อายุเฉลี่ย	58.3	57.6	54.1	49.1	49.5	53.7

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2560

สำหรับการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน พบว่าทุกกลุ่มควินไทล์หัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้มีงานทำมากกว่าเป็นผู้ไม่ทำงานหารายได้ ประมาณ 2 - 3 เท่า ซึ่งหากพิจารณาสถานการณ์การทำงานของหัวหน้าครัวเรือนที่มีงานทำเหล่านี้ พบว่า กลุ่มครัวเรือนฐานราก ควินไทล์ที่ 2 และ ควินไทล์ที่ 3 ส่วนใหญ่ทำธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง คิดเป็นร้อยละ 70.9, 60.1 และ 50.2 ตามลำดับ ขณะที่ควินไทล์ที่ 4 และควินไทล์ที่ 5 ส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือน เป็นลูกจ้างเอกชน/รัฐวิสาหกิจ โดยคิดเป็นร้อยละ 51.2 และ 48.8 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาลักษณะการทำงานของหัวหน้าครัวเรือนที่มีงานทำเหล่านี้ พบว่า กลุ่มครัวเรือนฐานราก และควินไทล์ที่ 2 ส่วนใหญ่ทำงานในภาคการเกษตร (ร้อยละ 73.3 และ 52.7 ตามลำดับ) ขณะที่หัวหน้าครัวเรือน ในควินไทล์ที่ 3, 4 และ 5 ส่วนใหญ่ทำงานนอกภาคการเกษตร โดยคิดเป็นร้อยละ 66.9, 84.2 และ 90.7 ตามลำดับ

ตาราง 5 ลักษณะทางประชากรของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามการมีงานทำ

สถานภาพการทำงาน และ ลักษณะการทำงาน พ.ศ. 2560						
หน่วย: ครัวเรือน (%)	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	รวม
ทั่วราชอาณาจักร	4,277,458	4,277,429	4,278,350	4,276,919	4,277,001	21,387,157
การมีงานทำของหัวหน้าครัวเรือน						
เป็นผู้มีงานทำ	2,922,003 (68.3)	2,910,305 (68.0)	3,128,859 (73.1)	3,399,434 (79.5)	3,343,598 (78.2)	15,704,199 (73.4)
เป็นผู้ไม่ทำงานหารายได้	1,355,455 (31.7)	1,367,124 (32.0)	1,149,491 (26.9)	877,485 (20.5)	933,403 (21.8)	5,682,958 (26.6)
สถานภาพการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน						
นายจ้างและการรวมกลุ่ม	57,169 (1.9)	80,435 (2.8)	92,007 (2.9)	134,975 (4.0)	296,618 (8.9)	661,204 (4.2)
ทำธุรกิจส่วนตัว โดยไม่มีลูกจ้าง	2,070,681 (70.9)	1,750,817 (60.1)	1,569,088 (50.2)	1,181,382 (34.7)	751,822 (22.5)	7,323,790 (46.6)
ช่วยธุรกิจในครัวเรือน โดยไม่ได้รับค่าจ้าง	154,101 (5.3)	99,017 (3.4)	76,613 (2.5)	53,666 (1.6)	24,347 (0.7)	407,744 (2.6)
ลูกจ้างรัฐบาล	66,138 (2.3)	132,814 (4.6)	219,943 (7.0)	289,883 (8.5)	639,131 (19.1)	1,347,909 (8.6)
ลูกจ้างเอกชน/ รัฐวิสาหกิจ	573,914 (19.6)	847,222 (29.1)	1,171,208 (37.4)	1,739,528 (51.2)	1,631,680 (48.8)	5,963,552 (38.0)
ลักษณะการทำงาน						
ทำงานนอกภาคเกษตร	780,334 (26.7)	1,377,292 (47.3)	2,093,622 (66.9)	2,863,531 (84.2)	3,034,077 (90.7)	10,148,856 (64.6)
ทำงานในภาคเกษตร	2,141,669 (73.3)	1,533,013 (52.7)	1,035,237 (33.1)	535,903 (15.8)	309,521 (9.3)	5,555,343 (35.4)

หมายเหตุ : ผู้ไม่ทำงานหารายได้ หมายถึง แม่บ้าน, เรียนหนังสือ, เด็ก, คนชรา, คนป่วย, คนพิการ, กำลังหางานทำ, เกษียณอายุ, และไม่สมัครใจทำงาน

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2560

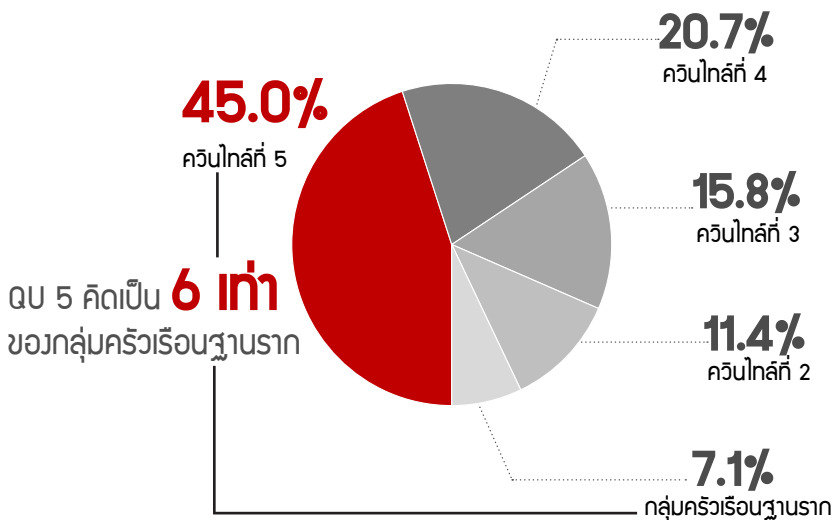
ลักษณะการเศรษฐกิจของครัวเรือน

รายได้ของครัวเรือน

เมื่อเปรียบเทียบการกระจายตัวของรายได้ตามกลุ่มควินไทล์ โดยพิจารณาจาก ส่วนแบ่งของรายได้ พบว่า ครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 มีส่วนแบ่งรายได้ที่เป็นรายได้ ประจำเกือบครึ่งหนึ่งของครัวเรือนทั้งประเทศ หรือร้อยละ 45 และเมื่อพิจารณารายได้ ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 มีรายได้ทั้งสิ้นต่อเดือน (60,304 บาทต่อเดือน) มากกว่ากลุ่มครัวเรือนฐานราก (9,794 บาทต่อเดือน) ถึง 6 เท่า หากพิจารณาถึงแหล่งที่มาของรายได้ที่เป็นตัวเงินของกลุ่มครัวเรือน พบว่า เกือบครึ่งหนึ่งของกลุ่มครัวเรือนฐานราก (ร้อยละ 47.4) และครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 (ร้อยละ 49.5) มีรายได้จากค่าจ้าง เงินเดือน และเงินที่ได้รับเป็นการช่วยเหลือ ขณะที่ มากกว่าครึ่งหนึ่งของครัวเรือนในควินไทล์ที่ 3 (ร้อยละ 61) ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 4 (ร้อยละ 69) และครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 (ร้อยละ 71) มีรายได้จากค่าจ้าง เงินเดือน และ กำไรสุทธิจาก การทำธุรกิจ

ภาพ 8 ส่วนแบ่งรายได้ประจำของครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ พ.ศ. 2560

QU : ควินไทล์

ตาราง 6 กลุ่มครัวเรือนในระบบเศรษฐกิจ จำแนกตามรายได้ พ.ศ. 2560

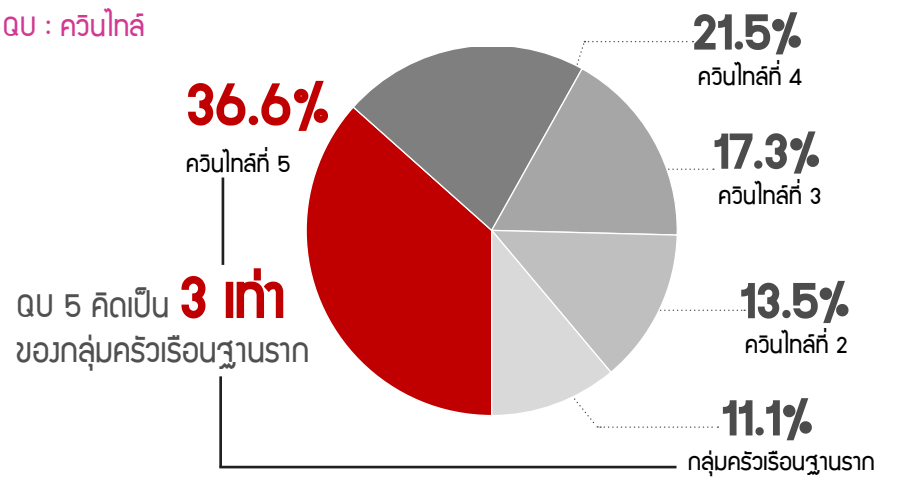
	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ทั่วราชอาณาจักร
ส่วนแบ่งของรายได้ประจำ (%)	7.1	11.4	15.8	20.7	45.0	100.0
รายได้ประจำเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน (บาท)	9,451	15,179	20,937	27,556	59,897	26,603
รายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน (บาท)	9,794	15,603	21,230	27,806	60,304	26,946
ค่าจ้างและเงินเดือน	2,491 (25.4)	5,291 (33.9)	8,884 (41.8)	13,687 (49.2)	30,401 (50.4)	12,150 (45.1)
กำไรสุทธิจากการทำธุรกิจ	612 (6.3)	2,152 (13.8)	3,997 (18.8)	5,489 (19.7)	12,162 (20.2)	4,882 (18.1)
กำไรสุทธิจากการทำเกษตร	1,273 (13.0)	2,104 (13.5)	2,186 (10.3)	1,998 (7.2)	4,075 (6.8)	2,327 (8.6)
เงินได้รับเป็นการช่วยเหลือ	2,157 (22.0)	2,428 (15.6)	2,380 (11.2)	2,534 (9.1)	6,162 (10.2)	3,132 (11.6)
รายได้จากทรัพย์สิน	31 (0.3)	75 (0.5)	163 (0.8)	264 (1.0)	1,400 (2.3)	386 (1.4)
รายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน	2,887 (29.5)	3,130 (20.0)	3,327 (15.7)	3,584 (12.9)	5,697 (9.4)	3,725 (13.8)
รายได้ไม่ประจำ (ที่เป็นตัวเงิน)	343 (3.5)	423 (2.7)	293 (1.4)	250 (0.9)	407 (0.7)	343 (1.3)

หมายเหตุ : เงินได้รับเป็นการช่วยเหลือ เช่น บำเหน็จ บำนาญ เงินช่วยเหลือจากบุคคลนอกครัวเรือน เงินช่วยเหลือจากรัฐ เป็นต้น
รายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน เช่น ค่าประเมินค่าเช่าบ้านที่ไม่เสียเงิน สินค้า บริการ อาหารและเครื่องดื่มที่ได้มาโดยไม่ได้อื้อ เป็นต้น
รายได้ไม่ประจำ (ที่เป็นตัวเงิน) เช่น เงินทุนการศึกษา มรดก พิษณุกรรม เงินจากการทำประกันต่างๆ เงินรางวัล เป็นต้น
ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2560

ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน

เมื่อเปรียบเทียบการกระจายตัวของค่าใช้จ่ายตามกลุ่มควินไทล์ โดยพิจารณาจากส่วนแบ่งของค่าใช้จ่าย พบว่า ครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 มีส่วนแบ่งของค่าใช้จ่ายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.6 ขณะที่ครัวเรือนในกลุ่มครัวเรือนฐานราก มีส่วนแบ่งของค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.1 และเมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 มีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นต่อเดือน (39,182 บาทต่อเดือน) มากกว่ากลุ่มครัวเรือนฐานราก (11,913 บาทต่อเดือน) ถึง 3 เท่า หากพิจารณาประเภทของค่าใช้จ่าย พบว่าครัวเรือนในทุกกลุ่มควินไทล์ ส่วนใหญ่ใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค โดยเป็นค่าใช้จ่ายด้านอาหารและเครื่องดื่มมากที่สุด รองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทาง

ภาพ 9 ส่วนแบ่งของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ พ.ศ. 2560

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2560

ตาราง 7 กลุ่มครัวเรือนในระบบเศรษฐกิจ จำแนกค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน พ.ศ. 2560

	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ตัวรวมอาณาจักร
ส่วนแบ่งของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน(%)	11.1	13.5	17.3	21.5	36.6	100.0
ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน (บาท)	11,913	14,515	18,530	23,044	39,182	21,437

ตาราง 7 กลุ่มครัวเรือนในระบบเศรษฐกิจ จำแนกค่าใช้จ่ายที่สลับเปลี่ยนต่อเดือนของครัวเรือน พ.ศ. 2560 (ต่อ)

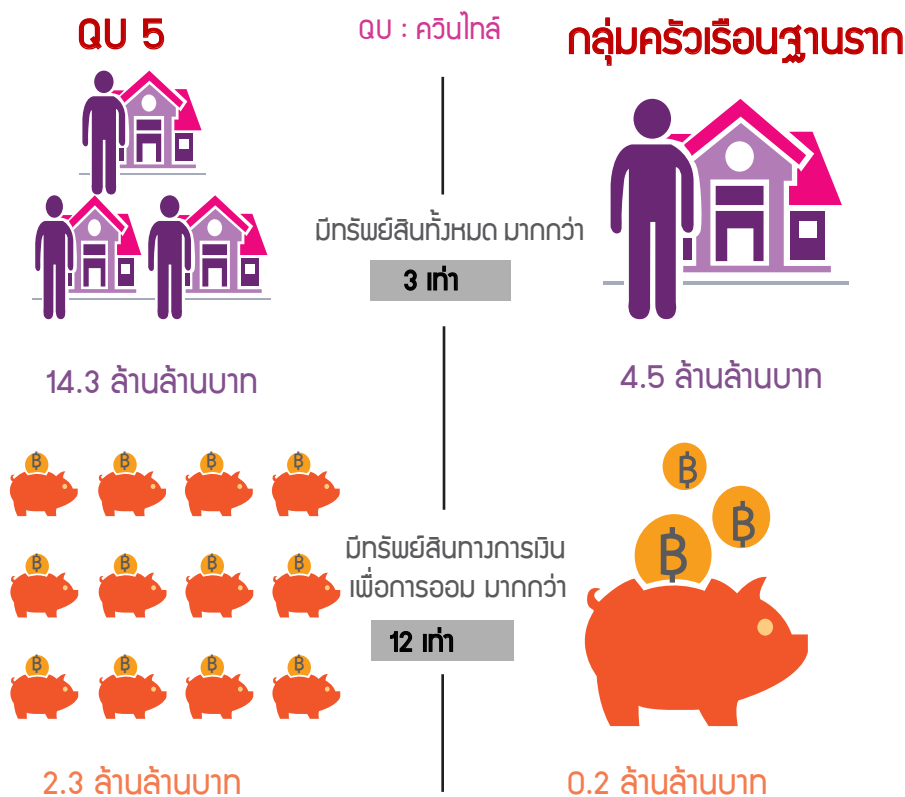
	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	พระราช อาณาจักร
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน (บาท)	10,984	13,249	16,541	19,923	32,516	18,642
อาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์)	5,295 (48.2)	5,942 (44.8)	6,806 (41.2)	7,743 (38.9)	9,924 (30.5)	7,142 (38.3)
เครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์	136 (1.2)	172 (1.3)	245 (1.5)	296 (1.5)	427 (1.3)	255 (1.4)
ยาสูบ หมาก ยานัตถ์ และอื่นๆ	93 (0.9)	114 (0.9)	143 (0.9)	153 (0.8)	133 (0.4)	127 (0.7)
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย	2,509 (22.9)	3,066 (23.1)	3,792 (22.9)	4,464 (22.4)	7,964 (24.5)	4,359 (23.4)
เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	235 (2.2)	278 (2.1)	336 (2.0)	458 (2.3)	1,025 (3.2)	466 (2.5)
ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	374 (3.4)	442 (3.3)	554 (3.4)	684 (3.4)	1,145 (3.5)	640 (3.4)
เวชภัณฑ์และค่าตรวจ รักษาพยาบาล	155 (1.4)	180 (1.4)	243 (1.5)	331 (1.6)	751 (2.3)	332 (1.8)
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทาง	1,354 (12.3)	1,960 (14.8)	3,018 (18.2)	4,099 (20.6)	8,231 (25.3)	3,732 (20.0)
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสื่อสาร	362 (3.3)	493 (3.7)	679 (4.1)	842 (4.2)	1,280 (3.9)	731 (3.9)
การศึกษา	135 (1.2)	193 (1.5)	302 (1.8)	415 (2.1)	834 (2.6)	376 (2.0)
การบันเทิง การอ่าน และ กิจกรรมทางศาสนา	179 (1.6)	234 (1.8)	287 (1.7)	324 (1.6)	625 (1.9)	330 (1.8)
ค่าใช้จ่ายในการจัดงานพิเศษ	157 (1.4)	175 (1.3)	136 (0.8)	114 (0.6)	177 (0.6)	152 (0.8)
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภค บริโภคเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน (บาท)	929	1,266	1,989	3,121	6,666	2,794

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2560

ทรัพย์สินของครัวเรือน

เมื่อพิจารณามูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือนทั้งหมด พบว่าครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 มีทรัพย์สินทั้งหมด (14.3 ล้านล้านบาท) มากกว่า กลุ่มครัวเรือนฐานราก (4.5 ล้านล้านบาท) ถึง 3 เท่า หากพิจารณาประเภททรัพย์สิน พบว่าครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 มีมูลค่าที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง (9.8 ล้านล้านบาท) มากกว่า กลุ่มครัวเรือนฐานราก (3.9 ล้านล้านบาท) ถึง 3 เท่า มีมูลค่ายานพาหนะ (2.3 ล้านล้านบาท) มากกว่า กลุ่มครัวเรือนฐานราก (0.4 ล้านล้านบาท) ถึง 5 เท่า และมีมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินเพื่อการออม (2.3 ล้านล้านบาท) มากกว่ากลุ่มครัวเรือนฐานราก (0.2 ล้านล้านบาท) ถึง 12 เท่า

ภาพ 10 มูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ พ.ศ. 2560

ตาราง 8 กลุ่มครัวเรือน จำแนกตามทรัพย์สิน พ.ศ. 2560

	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ทั่วราชอาณาจักร
มูลค่าทรัพย์สินทั้งหมด (ล้านบาท)	4,474,139	5,153,422	5,665,361	6,903,163	14,344,842	36,540,927
มูลค่าบ้าน ที่ดิน และสิ่งปลูกสร้าง	3,859,660	4,317,777	4,465,771	5,235,599	9,802,297	27,681,104
ใช้เป็นที่อยู่อาศัย	1,679,423 (43.5)	2,162,223 (50.1)	2,611,417 (58.5)	3,421,391 (65.3)	7,238,993 (73.8)	17,113,447 (61.8)
ใช้ประกอบธุรกิจของ ครัวเรือนและอื่นๆ	2,180,237 (56.5)	2,155,554 (49.9)	1,854,354 (41.5)	1,814,208 (34.7)	2,563,304 (26.2)	10,567,657 (38.2)
มูลค่ายานพาหนะทุกประเภท (ยกเว้นจักรยาน)	430,293	580,179	849,783	1,105,066	2,270,170	5,235,491
มูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน เพื่อการออม	184,186	255,466	349,807	562,498	2,272,375	3,624,332
สินทรัพย์ทางการเงิน	145,322 (78.9)	194,792 (76.2)	268,266 (76.7)	431,494 (76.7)	1,767,415 (77.8)	2,807,289 (77.5)
สินทรัพย์ทางการเงินเพื่อ การลงทุน	910 (0.5)	4,932 (1.9)	3,038 (0.9)	23,793 (4.2)	233,402 (10.3)	266,075 (7.3)
สินทรัพย์อื่นๆ	37,954 (20.6)	55,742 (21.8)	78,503 (22.4)	107,211 (19.1)	271,558 (12.0)	550,968 (15.2)

หมายเหตุ : สินทรัพย์ทางการเงิน เช่นบัญชีเงินฝาก สลากออมสิน/ธกส. กบข. ฯลฯ

สินทรัพย์ทางการเงินเพื่อการลงทุน เช่นพันธบัตร/หุ้นกู้ ฯลฯ

สินทรัพย์อื่นๆ เช่นทอง อัญมณี ฯลฯ

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2560

หนี้สินของครัวเรือน

เมื่อพิจารณาสัดส่วนของครัวเรือนที่เป็นหนี้ พบว่ากลุ่มครัวเรือนฐานราก เป็นหนี้มากกว่าครัวเรือนในกลุ่มอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 56.9 แต่หากพิจารณามูลค่าหนี้สินทั้งสินเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่เป็นหนี้ กลับพบว่าครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 มีมูลค่าหนี้สินเฉลี่ย (882,095 บาท/ครัวเรือน) มากกว่าครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์อื่นๆ และเมื่อพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมพบว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มครัวเรือนฐานราก ควินไทล์ที่ 2 และควินไทล์ที่ 3 เป็นหนี้ เพื่อนำเงินไปใช้จ่ายอุปโภคบริโภคในครัวเรือนและใช้ในการทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 82.2, 74.6 และ 68.1 ตามลำดับ

ขณะที่ครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 4 และ 5 มากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นหนี้เพื่อนำเงินไปใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้าน และที่ดิน และใช้จ่ายอุปโภคบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 79.1 และ 86.1 ตามลำดับ

ตาราง 9 กลุ่มครัวเรือน จำแนกตามหนี้สิน พ.ศ. 2560

	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ตัวรวม อาณาจักร
สัดส่วนของครัวเรือนที่เป็นหนี้ (ร้อยละ)	56.9	51.5	49.0	44.1	51.9	50.7
ครัวเรือนที่เป็นหนี้ (ครัวเรือน)	2,432,333	2,204,691	2,095,947	1,885,536	2,219,704	10,838,211
มีหนี้ในระบบ	2,152,861	1,974,200	1,836,690	1,672,108	2,115,317	9,751,176
อย่างเดียว	(88.5)	(89.5)	(87.6)	(88.7)	(95.3)	(90.0)
มีหนี้นอกระบบ	155,675	132,385	154,093	131,518	56,045	629,716
อย่างเดียว	(6.4)	(6.0)	(7.4)	(7.0)	(2.5)	(5.8)
มีหนี้ทั้งในและนอกระบบ	123,797	98,106	105,164	81,910	48,342	457,319
	(5.1)	(4.5)	(5.0)	(4.3)	(2.2)	(4.2)
มูลค่าหนี้สินทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่เป็นหนี้ (บาท/ครัวเรือน)	131,725	157,819	238,879	371,861	882,095	353,210
ใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและ/หรือที่ดิน	8,935	21,928	47,911	140,724	430,040	128,287
	(6.8)	(13.9)	(20.1)	(37.8)	(48.8)	(36.3)
ใช้ในการศึกษา	2,221	3,635	5,841	6,068	10,918	5,660
	(1.7)	(2.3)	(2.4)	(1.6)	(1.2)	(1.6)
ใช้จ่ายอุปโภคบริโภคอื่นๆในครัวเรือน	43,714	59,435	112,225	153,392	329,045	137,678
	(33.2)	(37.7)	(47.0)	(41.3)	(37.3)	(39.0)
ใช้ในการทำธุรกิจ (ที่ไม่ใช่การเกษตร)	10,913	13,286	21,385	32,113	74,444	30,120
	(8.3)	(8.4)	(8.9)	(8.6)	(8.4)	(8.5)
ใช้ในการทำการเกษตร	64,579	58,227	50,372	36,652	33,291	49,273
	(49.0)	(36.9)	(21.1)	(9.9)	(3.8)	(14.0)
อื่นๆ เช่น หนี้จากการค้าประกัน หนี้ค่าปรับ ฯลฯ	1,363	1,308	1,144	2,912	4,357	2,192
	(1.0)	(0.8)	(0.5)	(0.8)	(0.5)	(0.6)

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2560

การเปลี่ยนแปลงของ ครัวเรือนฐานราก ในประเทศไทย

การเปลี่ยนแปลงของครัวเรือนฐานรากในประเทศไทย

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา การเติบโตทางเศรษฐกิจจะเน้นที่ระดับมหภาคที่มุ่งไปสู่อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก แต่คงปฏิเสธไม่ได้ว่าตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเรายังคงพึ่งพาเศรษฐกิจจากครัวเรือนฐานราก ไม่ว่าจะเป็นการทำเกษตร ประมง และการทำมาหากินในท้องถิ่น ถึงกระนั้นครัวเรือนเหล่านี้ยังต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น ปัญหาหนี้สิน การเข้าถึงแหล่งทรัพยากรที่สำคัญ เป็นต้น ซึ่งการที่ครัวเรือนฐานรากจะอยู่ในสังคมได้อย่างเข้มแข็งนั้น ควรมีการติดตามการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายที่เห็นความสำคัญของการพัฒนาครัวเรือนฐานราก และแก้ไขปัญหาของกลุ่มครัวเรือนฐานรากได้อย่างตรงจุดมากยิ่งขึ้น

เพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของครัวเรือนฐานรากและความเหลื่อมล้ำในมิติต่างๆ รายงานฉบับนี้ได้ศึกษาข้อมูลโครงการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี 2552-2560 มาวิเคราะห์ในมิติด้านรายได้ ค่าใช้จ่าย หนี้สิน การเข้าถึงสวัสดิการและความช่วยเหลือจากภาครัฐ ตลอดจนสถานะความเป็นอยู่ในเชิงพื้นที่ในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา (สำหรับข้อมูลที่ใช้ในส่วนนี้เป็นข้อมูลที่มีการถ่วงน้ำหนักจำนวนครัวเรือน)

จากการศึกษาพบว่า ในปี 2560 ครัวเรือนทั่วประเทศมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (26,946 บาท) สูงกว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน (21,437 บาท) และเมื่อพิจารณาการกระจายรายได้ของครัวเรือน โดยทำการเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยต่อเดือนในควินไทล์ที่ 5 กับครัวเรือนฐานราก จะพบอีกว่า ในปี 2560 รายได้ของครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 (60,304 บาท) มากกว่าครัวเรือนฐานราก (9,794 บาท) อยู่ 6 เท่า ซึ่งลดลงจาก 8 เท่า ในปี 2552 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่รายได้ของครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 เติบโตในช่วงปี 2552 – 2560 เฉลี่ยเพียงร้อยละ 2.2 ต่อปี ซึ่งน้อยกว่าการเติบโตของรายได้ของครัวเรือนฐานราก ซึ่งเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 5.3 ต่อปี

ภาพ 11 สถานะรายได้และค่าใช้จ่ายของครัวเรือน พ.ศ. 2560

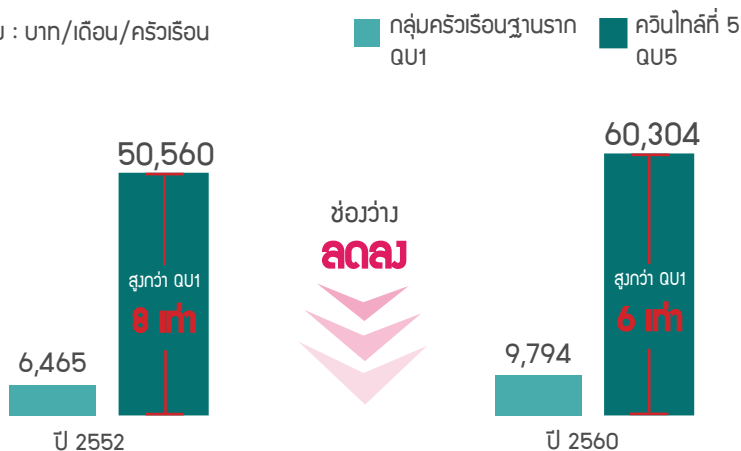
ครัวเรือนทั่วประเทศ ปี 2560

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

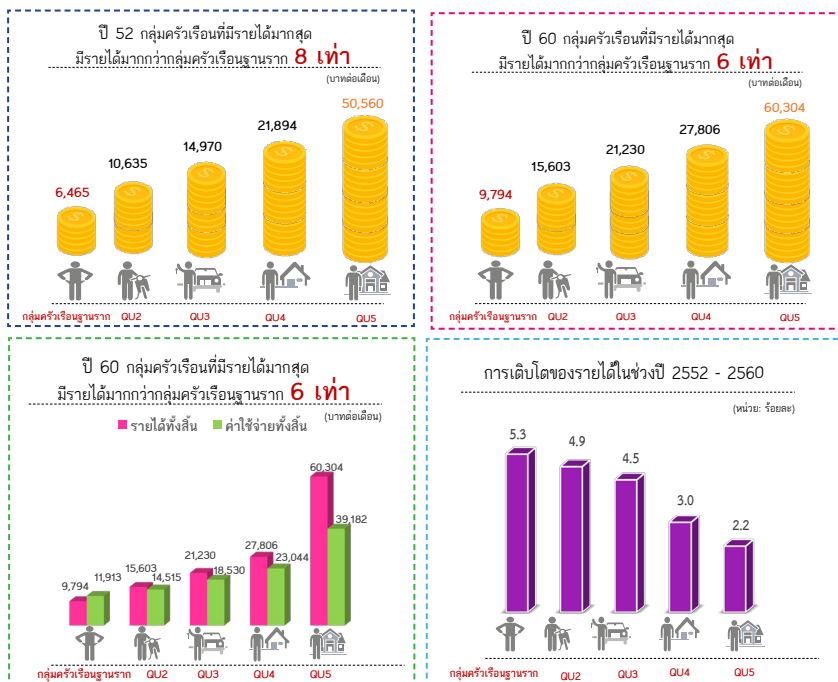
ภาพ 12 เปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มครัวเรือนฐานราก กับ ครัวเรือน 5

หน่วย : บาท/เดือน/ครัวเรือน

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

ภาพ 13 รายได้และการเติบโตของรายได้ พ.ศ. 2552-2560

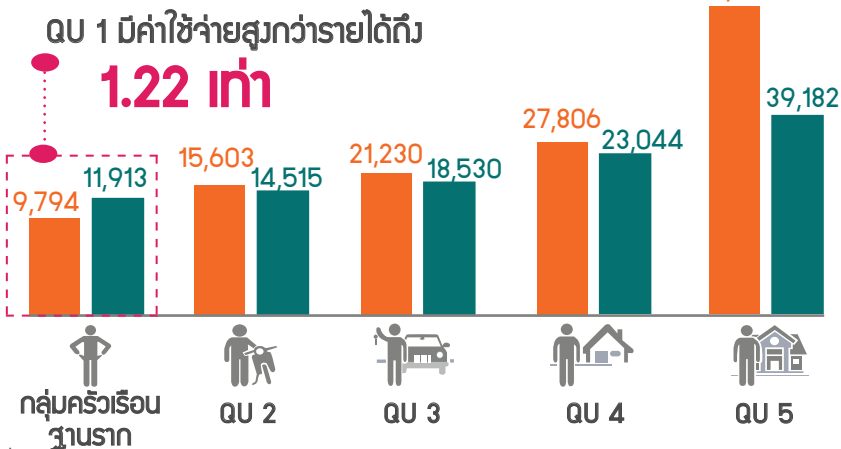
ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

อย่างไรก็ตามแม้ความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้จะลดลงในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า หากเปรียบเทียบรายได้และค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในแต่ละควินไทล์ ในปี 2560 พบว่า ครัวเรือนฐานราก เป็นครัวเรือนเพียงกลุ่มเดียวที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน (11,913 บาท) สูงกว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือน (9,794 บาท) ประมาณ 1.22 เท่า หรือ ร้อยละ 122 นั่นคือ ครัวเรือนฐานราก มีรายจ่ายสูงกว่ารายได้ 22 % โดยสภาวะการนี้แบบ นี้เกิดกับครัวเรือนฐานราก มาตลอดในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา ซึ่งเผชิญกับปัญหาการมีภาระค่าใช้จ่ายสูงกว่ารายได้มาตลอดประมาณ 30% ขณะที่กลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 กลับมีรายได้เหลือมาตลอดประมาณ 40 % จึงอาจกล่าวได้ว่า ครัวเรือนฐานราก เป็นกลุ่มครัวเรือนที่ยังตกอยู่ในภาวะวิกฤต

ภาพ 14 รายได้กับค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในกลุ่มต่างๆ พ.ศ. 2560

หน่วย : บาท/เดือน/ครัวเรือน
 QU : ควินไทล์

รายได้ ค่าใช้จ่าย

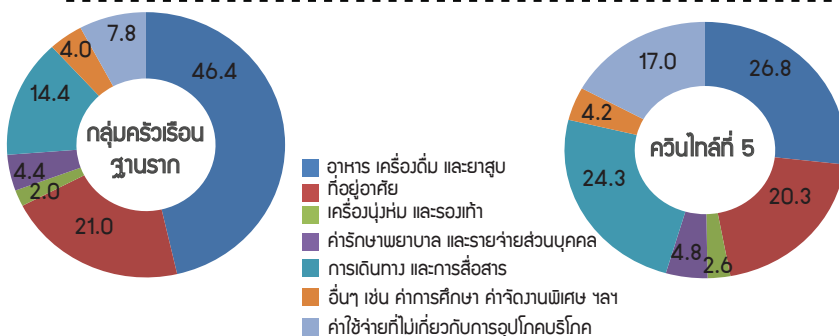
ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า ภาระค่าใช้จ่ายและรายได้ของครัวเรือนเป็นหนึ่งในประเด็นปัญหาของครัวเรือนฐานราก ซึ่งหากภาครัฐต้องการบรรเทาปัญหานี้ ในส่วนของมิติด้านค่าใช้จ่าย อาจจะต้องมองไปยังนโยบายช่วยเหลือด้านอาหาร ทั้งนี้เนื่องจากผลการศึกษาได้บ่งชี้ว่า ครัวเรือนฐานราก ใช้จ่ายสำหรับค่าอาหาร เครื่องดื่ม และยาสูบมากถึง ร้อยละ 46.4 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด ขณะที่ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 ใช้จ่ายในส่วนนี้เพียงประมาณร้อยละ 26.8 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดเท่านั้น

ภาพ 15 ค่าใช้จ่ายแต่ละหมวดของครัวเรือนฐานรากในกลุ่มต่างๆ พ.ศ. 2560

กลุ่มครัวเรือนฐานราก (QU1) **เกือบครึ่งหนึ่งของค่าใช้จ่าย**

ใช้เป็นค่าอาหาร เครื่องดื่ม และยาสูบ

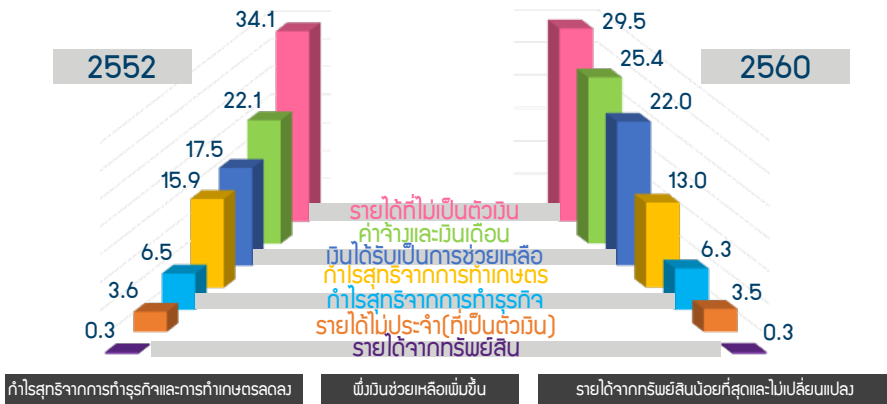

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

ในส่วนของมิติด้านรายได้ ผลการศึกษา พบว่ารายได้ส่วนใหญ่ของครัวเรือนฐานราก มาจากรายได้ที่ไม่เป็น ตัวเงิน (เช่น ค่าประเมินค่าเช่าบ้านที่ไม่เสียเงิน สินค้าบริการอาหารและเครื่องมือที่ได้มาโดยไม่ต้องซื้อ เป็นต้น) ซึ่งมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 29.5 ในปี 2560 รองลงมาคือ รายได้จากค่าจ้าง/เงินเดือน (ร้อยละ 25.4) รายได้จากเงินช่วยเหลือสงเคราะห์ (ร้อยละ 22) และกำไรจากการทำเกษตร (ร้อยละ 13)

ภาพ 16 แหล่งที่มาของรายได้ของกลุ่มครัวเรือนฐานราก พ.ศ. 2552-2560

แหล่งที่มาของรายได้ของกลุ่มครัวเรือนฐานราก (QU1)

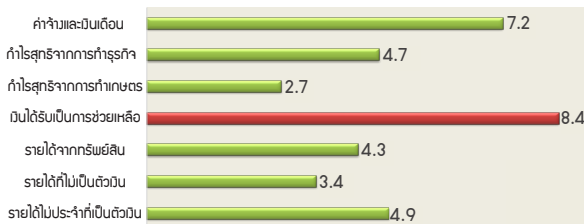
ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าอัตราการเพิ่มเฉลี่ยของรายได้จากเงินช่วยเหลือสงเคราะห์ของครัวเรือนฐานราก ในช่วง 8 ปี มีอัตราการเพิ่มสูง คิดเป็นร้อยละ 8.4 ซึ่งสูงกว่าอัตราการเพิ่มเฉลี่ยของรายได้จากแหล่งอื่นๆ ทั้งนี้ อาจเกิดจากนโยบายเกี่ยวกับเงินช่วยเหลือต่างๆ แต่อย่างไรก็ตาม นโยบายเหล่านี้ อาจไม่ใช่ว่าการแก้ปัญหาในระยะยาวของครัวเรือนฐานราก

ภาพ 17 อัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้ของกลุ่มครัวเรือนฐานราก พ.ศ. 2552-2560

ในช่วง 8 ปี (52-60) กลุ่มครัวเรือนฐานราก (QU1)

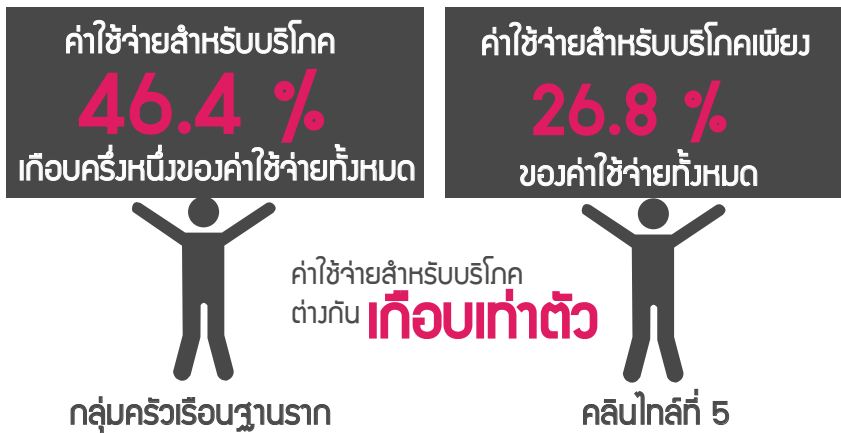
เพิ่มพึ่งพาช่วยเหลือเพิ่มขึ้น

อัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้ของกลุ่มครัวเรือนฐานราก (ปี 52-60)

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

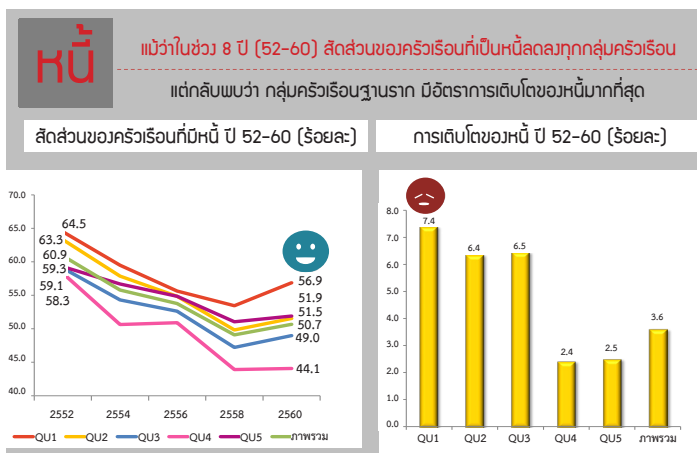
ภาพ 18 ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในกลุ่มครัวเรือนฐานราก กับควินไทล์ที่ 5 พ.ศ. 2560

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

ยิ่งไปกว่านั้น การที่ครัวเรือนฐานรากไม่สามารถหารายได้ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ทำให้ครัวเรือนกลุ่มนี้ต้องไปกู้หนี้ยืมสินและประสบปัญหาหนี้สินในที่สุด ซึ่งจากการศึกษาพบว่าในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา (ปี 2552 – 2560) แม้ว่าครัวเรือนในกลุ่มครัวเรือนฐานราก จะมีครัวเรือนที่เป็นหนี้ลดลงจากร้อยละ 64.5 ในปี 2552 เป็นร้อยละ 56.9 ในปี 2560 แต่กลับพบว่า ครัวเรือนในกลุ่มครัวเรือนฐานราก มีอัตราการเติบโตของหนี้มากที่สุด (ร้อยละ 7.4 ต่อปี)

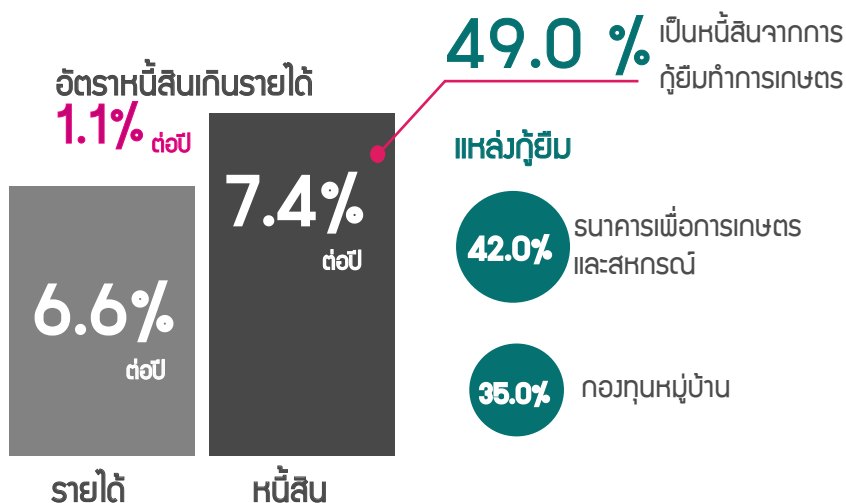
ภาพ 19 สัดส่วนของครัวเรือนที่มีหนี้ และ การเติบโตของหนี้ พ.ศ. 2552-2560

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

และหากพิจารณาที่ปัญหาการเป็นหนี้ในระบบที่ครัวเรือนฐานรากส่วนใหญ่ต้องเผชิญนั้น พบว่า แม้ในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา (ปี 2552 – 2560) ครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบในกลุ่มครัวเรือนฐานราก จะมีสัดส่วนลดลงเกือบครึ่งหนึ่ง จากร้อยละ 13.6 ในปี 2552 เป็นร้อยละ 6.5 ในปี 2560 แต่ครัวเรือนกลุ่มนี้ยังคงตกอยู่ในสถานะยากลำบาก กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบในกลุ่มครัวเรือนฐานราก เป็นกลุ่มครัวเรือนที่มีการเติบโตของมูลค่าหนี้ในระบบสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.9 ต่อปี แต่มีการเติบโตของรายได้ที่น้อยกว่า ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 6.6 ต่อปี

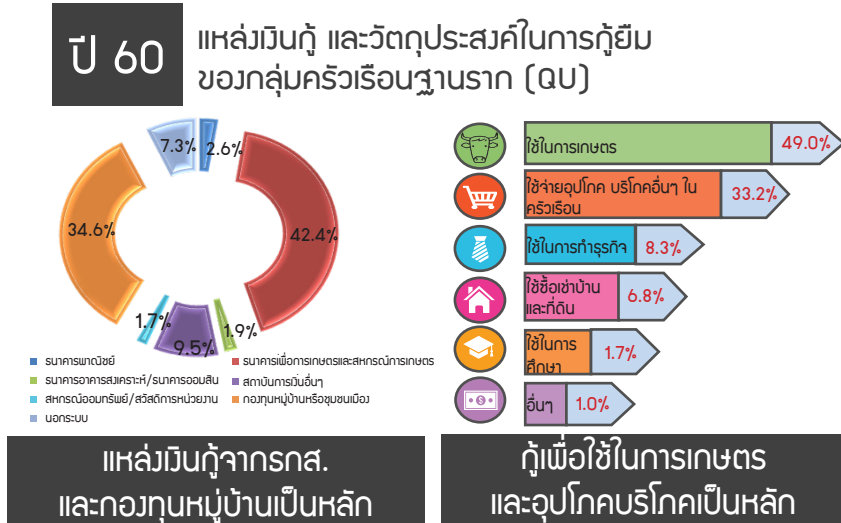
ภาพ 20 อัตราการเติบโตของหนี้สินและรายได้ครัวเรือนในกลุ่มครัวเรือนฐานราก
พ.ศ.2560

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

ในปี 2560 หนี้สินส่วนใหญ่ (ร้อยละ 49 ของหนี้สินทั้งหมด) ของครัวเรือนในกลุ่มครัวเรือนฐานราก กู้ยืมมาใช้ในการทำการเกษตร ซึ่งกู้ยืมมาจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ร้อยละ 42) และกองทุนหมู่บ้าน (ร้อยละ 35) เป็นหลัก

ภาพ 21 แหล่งเงินกู้และวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมของกลุ่มครัวเรือนฐานราก พ.ศ.2560

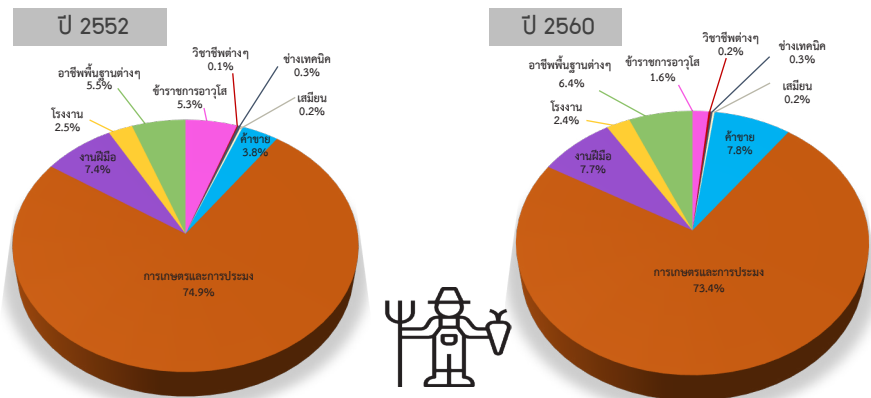
ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

ทั้งนี้ เนื่องจากมาจากโครงสร้างของครัวเรือนในกลุ่มครัวเรือนฐานราก แทบจะไม่มี การเปลี่ยนแปลงในช่วงตลอด 8 ปีที่ผ่านมา โดยส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนเกษตรและประมง (ร้อยละ 73.4)

ภาพ 22 โครงสร้างครัวเรือนในกลุ่มครัวเรือนฐานราก พ.ศ. 2552-2560

8 ปีที่ผ่านมา (52-60) กลุ่มครัวเรือนฐานราก
ส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนเกษตรและประมง

ร้อยละอาชีพที่อยู่ในกลุ่มครัวเรือนฐานราก (ดูบ1)

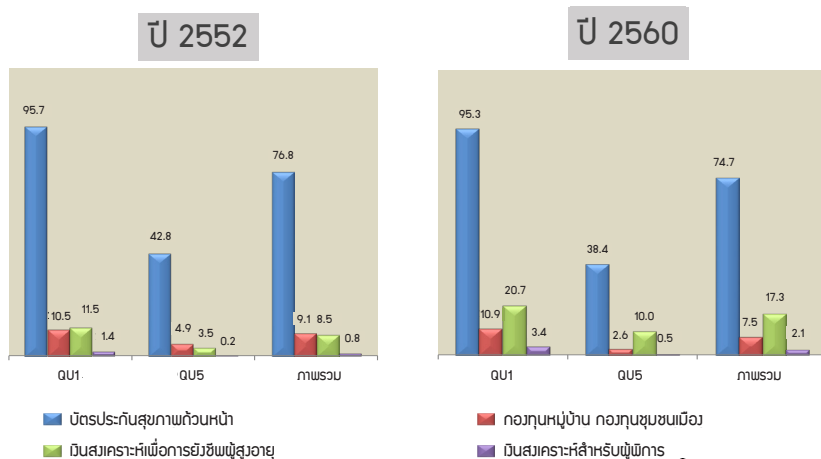
ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

แม้ว่าครัวเรือนฐานราก ยังอยู่ในภาวะวิกฤติ แต่อย่างน้อยภาครัฐได้มีนโยบายสนับสนุนสวัสดิการขั้นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตให้กับประชาชน ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า ในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา (ปี 2552 – 2560) ครัวเรือนทั่วประเทศมีการเข้าถึงสวัสดิการ/ความช่วยเหลือของภาครัฐลดลงเล็กน้อยจากร้อยละ 76.8 ในปี 2552 เป็นร้อยละ 74.7 ในปี 2560

ภาพ 23 การใช้สวัสดิการภาครัฐ พ.ศ. 2552-2560

การใช้สวัสดิการภาครัฐ

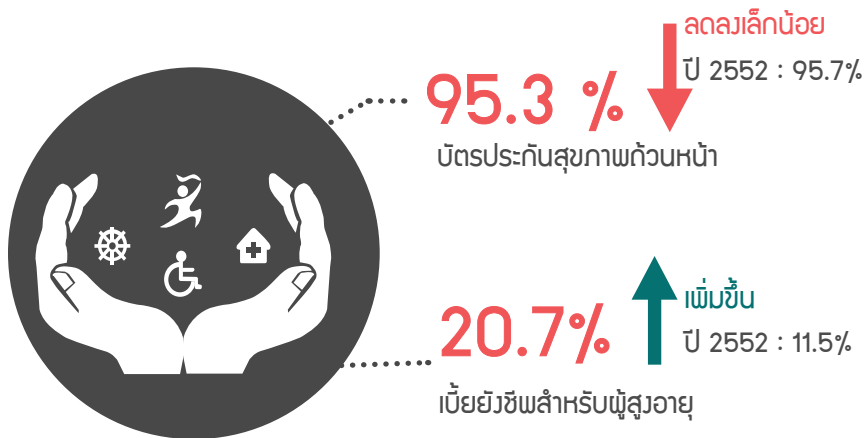
เปรียบเทียบการเข้าถึงสวัสดิการ/ความช่วยเหลือจากภาครัฐของโครงการต่างๆ

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

โดยครัวเรือนฐานราก เข้าถึงบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้าสูงที่สุดถึงร้อยละ 95.3 ในปี 2560 ซึ่งลดลงเล็กน้อยจากปี 2552 (ร้อยละ 95.7) ขณะที่การเข้าถึงสวัสดิการด้านอื่น เช่น กองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง เงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ และเงินสงเคราะห์สำหรับผู้พิการ มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น โดยอัตราการเข้าถึงเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุของครัวเรือนในควินไทล์ที่ 1 มีอัตราเพิ่มมากที่สุด จากร้อยละ 11.5 ในปี 2552 เป็นร้อยละ 20.7 ในปี 2560 นอกจากนี้ ยังเป็นที่น่าสนใจว่า ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 มีการเข้าถึงเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ และเงินสงเคราะห์สำหรับผู้พิการ ในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน

ภาพ 24 การได้รับสวัสดิการขั้นพื้นฐานของครัวเรือนฐานราก พ.ศ. 2560

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

หากพิจารณาภาวะความเป็นอยู่ในเชิงพื้นที่ในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา (ปี 2552 – 2560) จะพบว่าครัวเรือนฐานราก มาอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 11.5 ในปี 2552 เป็นร้อยละ 24.7 ในปี 2560

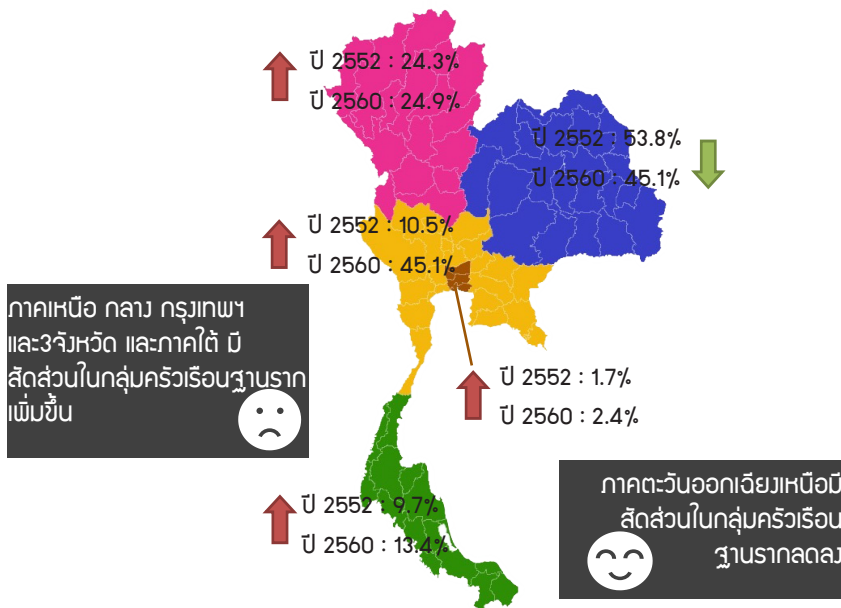
ภาพ 25 การกระจายตัวครัวเรือนฐานราก ตามเขตการปกครอง พ.ศ. 2560

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

และเมื่อพิจารณาการกระจายตัวของครัวเรือนฐานรากในภูมิภาคต่างๆ จะพบว่า ในปี 2560 ครัวเรือนฐานราก อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.1 รองลงมาคือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และกรุงเทพฯ และ 3 จังหวัดตามลำดับ และเป็นที่น่าสังเกตว่า ในปี 2560 สัดส่วนของครัวเรือนฐานราก ที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนที่ลดลงจากปี 2552 (ร้อยละ 53.8) ขณะที่สัดส่วนของครัวเรือนฐานราก ที่อาศัยอยู่ในภาคอื่นๆ มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น

ภาพ 26 สัดส่วนครัวเรือนฐานราก เมื่อเปรียบเทียบกับครัวเรือนทั้งหมดในแต่ละภาค
พ.ศ. 2552-2560

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

และหากพิจารณาในระดับจังหวัด เพื่อพิจารณาว่าจังหวัดใดที่มีครัวเรือนฐานรากมากที่สุดและน้อยที่สุดใน 10 จังหวัดแรก พบว่า ในปี 2560 จังหวัดที่มีสัดส่วนครัวเรือนฐานราก มากที่สุด 10 จังหวัดแรก (จากมากไปน้อย) ได้แก่ นราธิวาส นครพนม แม่ฮ่องสอน กาฬสินธุ์ ปัตตานี อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ และตาก ตามลำดับ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2552 เป็นที่น่าสังเกตว่า 8 ใน 10 จังหวัด (นราธิวาส นครพนม แม่ฮ่องสอน กาฬสินธุ์ ปัตตานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์) ยังคงเป็นจังหวัดเดิมที่ติดหนึ่งในสิบอันดับที่มีครัวเรือนฐานรากในปริมาณมาก ในทางตรงกันข้ามจังหวัดที่มีสัดส่วนครัวเรือนฐานราก น้อยที่สุด 10 จังหวัดแรก (จากน้อยไปมาก) ได้แก่ ปทุมธานี สมุทรปราการ กรุงเทพมหานคร ภูเก็ต นนทบุรี สมุทรสาคร ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา และสมุทรสงคราม ตามลำดับ ซึ่ง 7 ใน 10 จังหวัด (ปทุมธานี สมุทรปราการ กรุงเทพมหานคร ภูเก็ต นนทบุรี สมุทรสาคร ชลบุรี) ยังคงเป็นจังหวัดเดิมที่ติดหนึ่งในสิบอันดับที่มีครัวเรือนฐานรากในปริมาณน้อย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า 8 ปีที่ผ่านมา สถานการณ์ทางเศรษฐกิจในจังหวัดเหล่านี้ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก

ภาพ 27 TOP 10 จังหวัดที่มีการกระจายตัวครัวเรือนฐานราก มากที่สุด และน้อยที่สุด

TOP 10 กระจายตัวมากที่สุด

2552 — **ป** — 2560

57.3%	แม่ฮ่องสอน	1	นราธิวาส	70.7%
51.3%	ศรีสะเกษ	2	นครพนม	61.3%
51.0%	กาฬสินธุ์	3	แม่ฮ่องสอน	61.1%
47.3%	สุรินทร์	4	กาฬสินธุ์	60.4%
47.3%	นราธิวาส	5	ปัตตานี	58.2%
43.8%	ยโสธร	6	อำนาจเจริญ	52.7%
43.5%	ปัตตานี	7	ศรีสะเกษ	52.5%
43.3%	บุรีรัมย์	8	สุรินทร์	51.2%
40.0%	นครพนม	9	บุรีรัมย์	51.0%
37.3%	เขียวราย	10	ตาก	49.2%

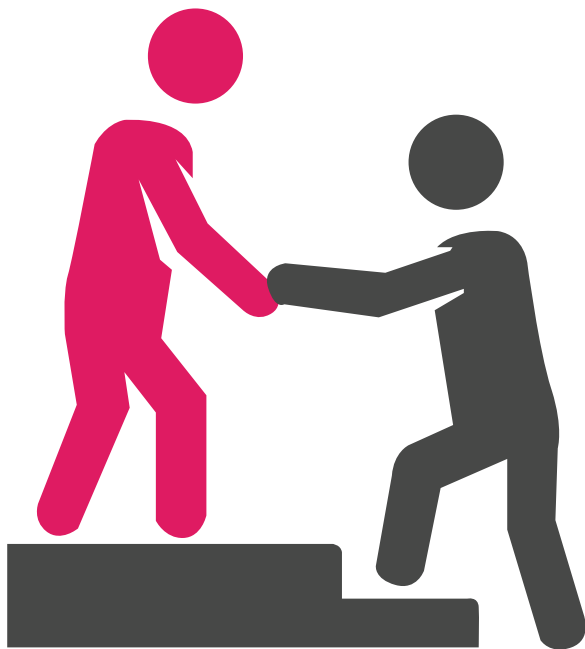
TOP 10 กระจายตัวน้อยที่สุด

2552 — **ป** — 2560

0.9%	ภูเก็ต	1	ปทุมธานี	2.2%
1.3%	นนทบุรี	2	สมุทรปราการ	2.6%
1.9%	สมุทรปราการ	3	กรุงเทพมหานคร	3.1%
1.9%	ชลบุรี	4	ภูเก็ต	3.2%
2.0%	นครปฐม	5	นนทบุรี	3.4%
2.2%	ปทุมธานี	6	สมุทรสาคร	3.5%
2.3%	สมุทรสาคร	7	ชลบุรี	5.3%
2.5%	สุราษฎร์ธานี	8	ระยอง	7.6%
2.5%	กรุงเทพมหานคร	9	ฉะเชิงเทรา	9.9%
5.3%	ชุมพร	10	สมุทรสงคราม	10.0%

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

จากข้อมูลการติดตามการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่ฐานรากชี้ให้เห็นว่า ในระยะเวลา 8 ปีที่ผ่านมา ครีวเรือนฐานราก ยังคงเป็นกลุ่มเดียวที่มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ส่งผลให้มีอัตราการเติบโตของหนี้ในระบบที่สูงกว่าครีวเรือนกลุ่มอื่นๆ (หมายถึงควินไทล์ที่ 2-5) ดังนั้น ในแง่นโยบายรัฐ การพัฒนานโยบายกระตุ้นรายได้ โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มเกษตรกรและประมงซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ในกลุ่มครีวเรือนฐานราก จึงเป็นสิ่งสำคัญเร่งด่วน พร้อมๆ กับการพัฒนามาตรการการลดค่าใช้จ่ายด้านอาหารและที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายหลักของกลุ่มครีวเรือนฐานราก เพื่อช่วยให้สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของกลุ่มดังกล่าวฟื้นวิกฤติได้จริง นอกจากนี้ การคงไว้ซึ่งนโยบายรัฐในการเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐานยังคงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อช่วยให้กลุ่มผู้มรายได้น้อยสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้แม้ในยามประสพภาวะความขัดสนทางเศรษฐกิจ โดยการพัฒนานโยบายที่ช่วยประคับประคองและยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มคนฐานรากเป็นการพัฒนาที่ทำให้ทุกคนสามารถเดินไปด้วยกันได้ “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” (Leave No One Behind) และสะท้อนถึงความมุ่งมั่นและความพยายามของภาครัฐในการพัฒนาประเทศไปในวิถีการพัฒนาที่ยั่งยืนและลดความเหลื่อมล้ำอย่างแท้จริง

Leave No One Behind

ลักษณะครัวเรือน ฐานรากของ ประเทศไทย

ลักษณะครัวเรือนฐานรากของประเทศไทย

ครัวเรือนฐานราก หรือ ครัวเรือนที่อยู่ในควินไทล์ที่ 1 มีลักษณะอะไรที่สำคัญที่อาจบ่งบอกถึงความเป็นครัวเรือนฐานราก ลักษณะสำคัญนั้นอาจนำไปสู่กระบวนการให้ความช่วยเหลือ หรือให้การสนับสนุนจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในบทนี้จึงเป็นการศึกษา ลักษณะที่สำคัญดังกล่าว โดยแบ่งลักษณะที่สำคัญออกเป็น 5 หมวด คือ ปัจจัยด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ปัจจัยด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ปัจจัยด้านลักษณะทางสังคม การทำงาน ปัจจัยด้านอื่นๆ และปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายตามหมวดต่างๆ

การเลือกตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการเลือกตัวแปรที่นำมาจัดกลุ่มปัจจัยด้านต่างๆ นั้น พิจารณาจากตัวแปรที่ใช้ในการจัดทำดัชนีความยากจนหลายมิติ (Multidimensional Poverty Index: MPI) สำหรับประเทศไทยเป็นหลัก ซึ่งการจัดทำดัชนีความยากจนหลายมิตินี้จัดทำขึ้นโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งตัวแปรที่ใช้ในการจัดทำดัชนีความยากจนหลายมิติเป็นตัวแปรที่พิจารณาแล้วว่ามีผลต่อความขัดสนในการดำรงชีวิตของคนไทย ดังนั้นในการศึกษาลักษณะที่สำคัญของครัวเรือนฐานรากจึงพิจารณาตัวแปรที่ใช้ให้มีความสอดคล้องกัน นอกจากนั้นยังพิจารณาตัวแปรจากงานวิจัยต่างๆ ที่ผ่านมาประกอบด้วยเช่นกัน

ในการศึกษาครั้งนี้มีตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 10 ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะครัวเรือนฐานรากของประเทศไทย

ตัวแปร	ชนิดของตัวแปร	การวัด/คำจำกัดความ
ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน		
-ขนาดครัวเรือน	เชิงปริมาณ	จำนวนสมาชิกของครัวเรือน รวมลูกจ้างในธุรกิจของครัวเรือน และคนรับใช้
-จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก	เชิงปริมาณ	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี
-จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ	เชิงปริมาณ	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป
-ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน	เชิงปริมาณ	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่อจำนวนห้องนอน

ตาราง 10 ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะครัวเรือนฐานรากของประเทศไทย (ต่อ)

ตัวแปร	ชนิดของตัวแปร	การวัด/คำจำกัดความ
ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน		
-อัตราพึ่งพิง	เชิงปริมาณ	อัตราส่วนของประชากรวัยเด็ก (อายุ 0-14 ปี) รวม วัยผู้สูงอายุ (อายุ 60 ขึ้นไป) ต่อ ประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี)
-สัดส่วนคนทำงานหารายได้	เชิงปริมาณ	จำนวนผู้ที่ทำงานหารายได้และผู้ที่ยั่วยุธุรกิจในครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง รวมลูกจ้างในธุรกิจของครัวเรือน และคนรับใช้ ต่อ จำนวนสมาชิกของครัวเรือน รวมลูกจ้างในธุรกิจของครัวเรือน และคนรับใช้
สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน		
-สัดส่วนของครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่	เชิงกลุ่ม	ครัวเรือนที่มีหรือเป็นเจ้าของรถยนต์หรือเรือยนต์
-สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่มีการออม	เชิงกลุ่ม	ครัวเรือนที่ไม่มีบัญชีเงินฝากธนาคาร สลากออมสินหรือธกส. เบี้ยประกันชีวิต พันธบัตร/หุ้นกู้ กองทุนรวม ทอง อัญมณี และลูกหนี้
-สัดส่วนของครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบ	เชิงกลุ่ม	ครัวเรือนที่มีหนี้สินที่กู้ยืมจากบุคคลอื่นนอกครัวเรือน เช่น ญาติ เพื่อนบ้าน นายทุนเงินกู้ พ่อค้าคนกลาง เป็นต้น โดยมีอัตราดอกเบี้ยเป็นไปตามที่ตกลงกัน ซึ่งอาจจะเกินหรือไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ ทั้งนี้รวมถึงแชร์ที่เปียแล้วด้วย
-สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ)	เชิงกลุ่ม	ครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนที่ย้ายไปจากครัวเรือนหรือญาติ
-รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน	เชิงปริมาณ	เงินหรือสิ่งของที่สมาชิกทุกคนในครัวเรือนได้รับมาจากการทำงาน และรายได้จากแหล่งอื่นที่ไม่ใช่จากการทำงาน เช่น ค่าจ้าง/เงินเดือน (รวมผลประโยชน์ตอบแทนอื่นๆ) รายได้จาก การประกอบการเกษตร รายได้จาก การประกอบธุรกิจ อุตสาหกรรมหรือวิชาชีพ และเงินช่วยเหลือ เป็นต้น
-ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน	เชิงปริมาณ	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสิ่งของหรือบริการต่างๆที่จำเป็นต่อการครองชีพที่ครัวเรือนต้องซื้อ/จ่ายด้วยเงิน หรือได้มาโดยไม่ได้อะไร ซึ่งประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค รวมกับค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค

ตาราง 10 ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะครัวเรือนฐานรากของประเทศไทย (ต่อ)

ตัวแปร	ชนิดของตัวแปร	การวัด/คำจำกัดความ
สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน (ต่อ)		
-หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน	เชิงปริมาณ	จำนวนเงินกู้ยืมทั้งหมดของสมาชิกในครัวเรือนที่ค้างชำระทั้งจากสถาบันการเงินและบุคคลอื่นนอกครัวเรือน และหนี้สินเกิดจากการเช่าซื้อ การซื้อสินค้า เงินผ่อน/การซื้อเช่าสินค้า การจำนำ การจำนอง และ เงินสงเคราะห์ตาย เป็นต้น
-มูลค่าทรัพย์สินทั้งสินเฉลี่ยต่อ ครัวเรือน	เชิงปริมาณ	มูลค่า (บ้าน ที่ดิน และสิ่งปลูกสร้าง) ที่ครัวเรือนเป็นเจ้าของ มูลค่า(ยานพาหนะทุกประเภท) ที่ครัวเรือนเป็นเจ้าของ (ทั้งใช้ใน ครัวเรือนและใช้ทำธุรกิจ) และมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน
การศึกษาและการทำงาน		
-สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้า ครัวเรือน จบ การศึกษาประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	เชิงกลุ่ม	ครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบประถมศึกษาหรือต่ำกว่า
-สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้า ครัวเรือน ทำงานในภาคเกษตร	เชิงกลุ่ม	ครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร
ลักษณะครัวเรือนอื่นๆ		
-สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มไม่สะอาด	เชิงกลุ่ม	ครัวเรือนที่ดื่ม น้ำจากน้ำป่อ/บาดาลภายในบ้าน หรือนอกบ้าน จากแม่น้ำลำธาร น้ำฝน อื่นๆ
-สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต	เชิงกลุ่ม	ครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด)		
-หมวดอาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์)	เชิงปริมาณ	อาหารและเครื่องดื่ม(ไม่มีแอลกอฮอล์) เช่น ข้าว แป้ง และอาหารที่ทำจากแป้ง เนื้อสัตว์ นม เนย ไข่ น้ำมัน ผลไม้ ผัก น้ำตาล ขนมหวาน เครื่องปรุงรส อาหารสำเร็จรูปที่ซื้อมา อาหารและเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ที่บริโภคทั้งที่บ้านและนอกบ้าน
-หมวดเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์	เชิงปริมาณ	เครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ เช่นเบียร์ เหล้า ไวน์ ฯลฯ ที่บริโภคทั้งที่บ้านและนอกบ้าน
-หมวดยาสูบ หมาก ยานัตถ์ และอื่นๆ	เชิงปริมาณ	บุหรื จีกร์ ยาเส้น ยาตั้ง ยานัตถ์ หมาก พลุ ยาฉุนยาจัด ฯลฯ

ตาราง 10 ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะครัวเรือนฐานรากของประเทศไทย (ต่อ)

ตัวแปร	ชนิดของ ตัวแปร	การวัด/คำจำกัดความ
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด) (ต่อ)		
-หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย	เชิงปริมาณ	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย เช่น ค่าซ่อมแซมบ้าน เครื่องแต่งบ้านและบริภัณฑ์อื่นๆ สิ่งทอสำหรับใช้ในบ้าน เครื่องใช้สอยเบ็ดเตล็ดในบ้าน ค่าเชื้อเพลิง แสงสว่าง การใช้น้ำ การทำความสะอาด เป็นต้น
-หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	เชิงปริมาณ	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับผ้า เสื้อผ้า และเครื่องแต่งกาย รองเท้า
-หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	เชิงปริมาณ	ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ประกอบด้วย ของใช้ส่วนบุคคล และค่าบริการส่วนบุคคล
-หมวดเวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาล	เชิงปริมาณ	ค่าเวชภัณฑ์และค่าตรวจรักษาพยาบาล เช่น ค่าซื้อยาและเวชภัณฑ์ต่างๆ และค่ารักษาพยาบาล
-หมวดการเดินทาง	เชิงปริมาณ	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทาง เช่น ค่าซื้อยานพาหนะ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางทั้งเดินทางปกติและเดินทางโอกาสพิเศษและท่องเที่ยว
-หมวดการสื่อสาร	เชิงปริมาณ	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสื่อสาร เช่นค่าซื้อเครื่องโทรศัพท์ ค่าใช้บริการและค่าโทร ค่าบริการอินเทอร์เน็ต และอื่นๆ
-หมวดการศึกษา	เชิงปริมาณ	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา เช่นค่าเล่าเรียน ค่าหนังสือ เครื่องเขียน ค่าเรียนพิเศษ และอื่นๆ
-หมวดการบันเทิง การอ่านและกิจกรรมทางศาสนา	เชิงปริมาณ	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการบันเทิง การอ่านและกิจกรรมทางศาสนา เช่น ค่าซื้ออุปกรณ์การบันเทิงและกีฬา ค่าซื้อเครื่องเล่น สัตว์เลี้ยง ไม้ประดับ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการอ่าน และกิจกรรมทางศาสนา/ลัทธิ ความเชื่อ
-หมวดการจัดงานพิเศษ	เชิงปริมาณ	ค่าใช้จ่ายในการจัดงานพิเศษ เช่น ค่าจัดงานแต่งงาน งานวันเกิด งานบวช งานศพ และอื่นๆ

วิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์

การศึกษาครั้งนี้ใช้สถิติเชิงอนุมานในการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ อันได้แก่ กลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มครัวเรือนอื่น โดยการวิเคราะห์จะให้ความสำคัญกับกลุ่มครัวเรือนที่ใกล้เคียงกับครัวเรือนฐานรากเป็นหลัก ดังนั้นในการศึกษาจึงเริ่มจากการเปรียบเทียบกลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มครัวเรือนที่ 2 ก่อน หากมีลักษณะของปัจจัยด้านต่างๆ ที่ไม่แตกต่างกัน จึงจะทำการศึกษากลุ่มครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มครัวเรือนที่ 3 4 และ 5 ตามลำดับ โดยในการวิเคราะห์ในแต่ละปัจจัยใช้สถิติ ดังนี้

- ตัวแปรแบบจัดประเภท (categorical variable) ใช้สถิติไคสแควร์(chi-square)
- ตัวแปรแบบจัดประเภทกับตัวแปรเชิงปริมาณ ใช้การทดสอบที (t-test)

สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ในส่วนนี้ เป็นข้อมูลที่ไม่มีการถ่วงน้ำหนักจำนวนครัวเรือน

การแปลผลการวิเคราะห์

หากพิจารณาจากค่าระดับนัยสำคัญหรือค่า Sig. เป็นดังนี้

- หากค่า Sig. มีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่า ครัวเรือนฐานรากมีปัจจัยนั้นๆ แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มอื่นๆ (ครัวเรือนที่ 2-ครัวเรือนที่ 5)
- หากค่า Sig. มีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่า ครัวเรือนฐานรากมีปัจจัยนั้นๆ ไม่แตกต่างจากครัวเรือนกลุ่มอื่นๆ (ครัวเรือนที่ 2-ครัวเรือนที่ 5)

หากพิจารณาจากตารางนำเสนอผลการวิเคราะห์

- ส่วนที่ไฮไลต์สีเหลือง หมายถึง ครัวเรือนในกลุ่มนั้น มีปัจจัยนั้นๆ เหมือนกัน
- ส่วนที่ไม่ไฮไลต์สี หมายถึง ครัวเรือนในกลุ่มนั้น มีปัจจัยนั้นๆ ต่างจากครัวเรือนในกลุ่มอื่นๆ

**ในการเปรียบเทียบครั้งนี้ หากพบว่าครัวเรือนฐานรากคู่ใดแตกต่างกัน จะหยุดการทดสอบที่คู่่นั้น ภายใต้ข้อสมมติว่า ครัวเรือนฐานรากน่าจะมีความต่างจากครัวเรือนในคู่ถัดไปด้วยเช่นกัน

ผลการวิเคราะห์และสรุปผล

ในภาพรวมของประเทศพบว่ากลุ่มครัวเรือนฐานรากเมื่อพิจารณาตามปัจจัยต่างๆ ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ด้านลักษณะทางสังคมและการทำงาน ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยครัวเรือน (ตามหมวด) และด้านลักษณะครัวเรือนอื่นๆ โดยแต่ละด้านเมื่อพิจารณาตัวแปรต่างๆ ภายในด้านนั้นๆ ในทุกด้านพบว่าตัวแปรต่างๆ สามารถแสดงได้ถึงลักษณะความเป็นครัวเรือนฐานรากได้ กล่าวคือ ตัวแปรนั้นๆ ของครัวเรือนฐานรากมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มครัวเรือนที่ใกล้เคียงกัน (ครัวเรือนที่ 2) ซึ่งแต่ละด้านมีผลดังนี้

ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ประกอบด้วย ขนาดครัวเรือนเฉลี่ยที่ 3.6 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก (อายุ 0-14 ปี) 0.9 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ 0.8 คน อัตราพึ่งพิง (สัดส่วนของสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กและผู้สูงอายุ ต่อจำนวนผู้อยู่ในวัยแรงงาน) 0.93 สัดส่วนคนทำงานหารายได้ 0.5 และความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน 2.2 คน โดยในทุกตัวแปรกลุ่มครัวเรือนฐานรากมีความแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 ทุกตัวแปร เมื่อพิจารณารายตัวแปรตามขนาดของความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าความต่างสูงสุดคือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กเฉลี่ยของครัวเรือนฐานรากมีความต่างถึง 4.7 เท่า รองลงมาคืออัตราพึ่งพิงที่มีขนาดต่างกัน 2.95 เท่า และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุเฉลี่ยขนาดต่างกัน 1.83 เท่า ดังตาราง 11

ตาราง 11 ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ของทั่วราชอาณาจักร

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					(เท่า)
ลักษณะของคนในครัวเรือน						
ขนาดครัวเรือน ¹	3.569	3.098 (0.000)***	2.776	2.453	2.197	1.62 ^{1/2}
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก ¹	0.893	0.615 (0.000)***	0.423	0.286	0.190	4.7 ^{1/2}
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ¹	0.814	0.740 (0.000)***	0.585	0.453	0.445	1.83 ^{1/2}
ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน ¹	2.208	1.867 (0.000)***	1.654	1.467	1.233	1.79 ^{1/2}
อัตราพึ่งพิง ¹	0.933	0.740 (0.000)***	0.530	0.389	0.316	2.95 ^{1/2}
สัดส่วนคนทำงานหารายได้ ¹	0.495	0.537 (0.000)***	0.611	0.704	0.732	1.48 ^{2/2}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

^{1/2} หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/2} หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

¹ หมายถึง ใช้สถิติ t , ² หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ 0.35 สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม 0.08 สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้้นอกระบบ 0.06 สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) 0.43 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน 9,627 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน

11,860 บาท หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 72,688 บาท และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 1,633,086 บาท โดยเกือบทุกตัวแปรครัวเรือนฐานรากมีความแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 ยกเว้นสัดส่วนของครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือนที่ครัวเรือนฐานรากไม่มีความแตกต่างกับกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 เมื่อพิจารณารายตัวแปรตามขนาดของความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าความต่างสูงสุดคือ หนี้สินเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนที่ 7.37 เท่า รองลงมาคือรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนถึง 6.42 เท่า และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่ 4.37 เท่า ดังตาราง 12

ตาราง 12 ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ของกัวราซาดาจิกร

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน						
สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ ^c	0.347	0.375 (0.000)***	0.436	0.497	0.723	2.08 ^{2/}
สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม ^c	0.084	0.066 (0.000)***	0.056	0.046	0.027	3.11 ^{1/}
สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบ ^c	0.062	0.053 (0.005)**	0.053	0.045	0.024	2.58 ^{1/}
สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) ^c	0.425	0.43 (0.475)	0.359 (0.000)***	0.243	0.150	2.83 ^{1/}
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ^a	9,627	15,483 (0.000)***	20,638	27,767	61,813	6.42 ^{2/}
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ^a	11,860	14,359 (0.000)***	17,922	22,680	37,444	3.16 ^{2/}
หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ^a	72,688	80,364 (0.004)**	118,210	179,662	535,817	7.37 ^{2/}
มูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ^a	1,633,086	2,024,056 (0.000)***	2,591,091	3,753,066	7,130,905	4.37 ^{2/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05
 1/ หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , 2/ หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)
 t หมายถึง ใช้สถิติ t , c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ด้านการศึกษาและการทำงาน ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า 0.84 และสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานในภาคเกษตร 0.70 โดยทั้งสองตัวแปรครัวเรือนฐานรากมีความแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 เมื่อพิจารณาขนาดของความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานในภาคเกษตรต่างกันถึง 6.67 เท่า และสัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าต่างกัน 3.87 เท่า ดังตาราง 13

ตาราง 13 ด้านการศึกษาและการทำงาน ของครัวเรือนฐานราก

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์ 1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
การศึกษาและการทำงาน						
สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ^c	0.843	0.782 (0.000)***	0.668	0.474	0.218	3.87 ^{1/}
สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร ^c	0.700	0.506 (0.000)***	0.338	0.179	0.105	6.67 ^{1/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

1/ หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , 2/ หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

t หมายถึง ใช้สถิติ t , c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ด้านลักษณะครัวเรือนอื่นๆ ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่ตึมน้ำไม่สะอาด 0.27 สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต 0.51 โดยทั้งสองตัวแปรครัวเรือนฐานรากมีความแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 เมื่อพิจารณาขนาดของความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าสัดส่วนครัวเรือนที่ตึมน้ำไม่สะอาดมีความต่างถึง 7.39 เท่า และสัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ตต่างกัน 3.62 เท่า ดังตาราง 14

ตาราง 14 ด้านลักษณะครัวเรือนอื่นๆ ของครัวเรือนฐานราก

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
ลักษณะครัวเรือนอื่นๆ						
สัดส่วนของครัวเรือนที่ตึมน้ำไม่สะอาด ^c	0.266	0.189 (0.000)***	0.130	0.071	0.036	7.39 ^{1/}
สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต ^c	0.514	0.453 (0.000)***	0.389	0.279	0.142	3.62 ^{1/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001, ** 0.01, * 0.05

1/ หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , 2/ หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

t หมายถึง ใช้สถิติ t , c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน(ตามหมวด) ประกอบด้วย หมวดอาหารและเครื่องดื่ม 5,288 บาท เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 134 บาท หมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถุ์และอื่นๆ 90 บาท หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย 2,495 บาท หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า 231 บาท หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล 373 บาท หมวดเวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาล 148 บาท หมวดการเดินทาง 1,372 บาท หมวดการสื่อสาร 371 บาท หมวดการศึกษา 129 บาท หมวดการบันเทิงการอ่านและกิจกรรมทางศาสนา 180 บาท และหมวดการจัดงานพิเศษ 134 บาท โดยเกือบทุกหมวดค่าใช้จ่ายครัวเรือนฐานรากมีความแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 ยกเว้นหมวดค่าใช้จ่ายในการจัดงานพิเศษที่ไม่มีความแตกต่างโดยแตกต่างเพียงกลุ่มควินไทล์ที่ 5 และเมื่อพิจารณาขนาดของความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าค่าใช้จ่ายในหมวดการเดินทาง ที่มีความต่างมากที่สุดถึง 5.83 เท่า รองลงมาคือหมวดด้านการศึกษาที่ 4.83 เท่า และหมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้าที่ 4.68 เท่า ดังตาราง 15

ตาราง 15 ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน(ตามหมวด) ของท้าวราชอาณาจักร

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด)						
หมวดอาหารและเครื่องดื่ม ดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์) [†]	5,288	5,882 (0.000)***	6,586	7,468	9,235	1.75 ^{2/}
หมวดเครื่องดื่มมี แอลกอฮอล์ [†]	134	170 (0.000)***	239	301	453	3.38 ^{2/}
หมวดยาสูบ หมาก ยานัตถ์ และอื่นๆ [†]	90	110 (0.000)***	135	142	132	1.47 ^{2/}
หมวดเกี่ยวกับที่อยู่ อาศัย [†]	2,495	3,003 (0.000)***	3,616	4,344	7,156	2.87 ^{2/}
หมวดเครื่องนุ่งห่มและ รองเท้า [†]	231	287 (0.000)***	359	511	1,080	4.68 ^{2/}
หมวดค่าใช้จ่ายส่วน บุคคล [†]	373	437 (0.000)***	537	671	1,085	2.91 ^{2/}
หมวดเวชภัณฑ์และค่า รักษาพยาบาล [†]	148	179 (0.011)*	241	342	689	4.66 ^{2/}
หมวดการเดินทาง [†]	1,372	1,950 (0.000)***	2,947	4,188	7,994	5.83 ^{2/}
หมวดการสื่อสาร [†]	371	494 (0.000)***	657	830	1,242	3.35 ^{2/}
หมวดการศึกษา [†]	129	188 (0.000)***	268	361	623	4.83 ^{2/}
หมวดการบันเทิง การ อ่านและกิจกรรมทาง ศาสนา [†]	180	230 (0.000)***	283	334	626	3.48 ^{2/}
หมวดการจัดงานพิเศษ [†]	134	169 (0.080)	152 (0.358)	153 (0.370)	240 (0.000)***	1.79 ^{2/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05
1/ หมายถึง ครัวโหล่ที่ 1/ครัวโหล่ที่ 5 (เท่า) , 2/ หมายถึง ครัวโหล่ที่ 5/ครัวโหล่ที่ 1 (เท่า)
t หมายถึง ใช้สถิติ t , c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

เมื่อพิจารณาระดับภาค ในส่วนของกรุงเทพมหานครและ 3 จังหวัด (ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ) พบว่ากลุ่มครัวเรือนฐานรากตามปัจจัยต่างๆ ทั้ง 5 ด้าน แต่ละด้านมีผลดังนี้

ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ประกอบด้วย ขนาดครัวเรือนเฉลี่ยที่ 3.4 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก (อายุ 0-14 ปี) 0.7 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ 0.6 คน อัตราพึ่งพิง (สัดส่วนของสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กและผู้สูงอายุ ต่อจำนวนผู้อยู่ในวัยแรงงาน) 0.73 สัดส่วนคนทำงานหารายได้ 0.5 และความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน 2.2 คน ซึ่งเกือบทุกตัวแปรมีความแตกต่างกับครัวเรือนฐานรากในระดับประเทศ ยกเว้นความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน โดยในทุกตัวแปร กลุ่มครัวเรือนฐานรากมีความแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 ทุกตัวแปร และเมื่อพิจารณารายตัวแปรตามขนาดของความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าความต่างสูงสุด คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กเฉลี่ยของครัวเรือนฐานรากมีความต่างถึง 3.9 เท่า รองลงมาคืออัตราพึ่งพิงและความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอนที่ 1.9 เท่า

เป็นที่สังเกตว่ากรุงเทพมหานครและ 3 จังหวัด มีความแตกต่างของครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 ในด้านลักษณะของคนในครัวเรือนในเกือบทุกตัวแปรที่น้อยกว่าภาพรวมทั่วประเทศ ยกเว้นความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอนที่มีความแตกต่างมากกว่าภาพรวมทั่วประเทศ ดังตาราง 16

ตาราง 16 ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ของกรุงเทพฯและ 3 จังหวัด

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
ลักษณะของคนในครัวเรือน						
ขนาดครัวเรือน ¹	3.441	2.977 (0.000)***	2.528	2.445	2.469	1.39 ^{1/}
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก ¹	0.737	0.409 (0.000)***	0.214	0.211	0.188	3.91 ^{1/}
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ¹	0.621	0.489 (0.0006)***	0.430	0.427	0.530	1.17 ^{1/}
ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน ¹	2.248	1.760 (0.000)***	1.580	1.381	1.183	1.90 ^{1/}
อัตราพึ่งพิง ¹	0.725	0.452 (0.000)***	0.332	0.331	0.381	1.90 ^{1/}
สัดส่วนคนทำงานหารายได้ ¹	0.452	0.607 (0.000)***	0.716	0.672	0.652	1.44 ^{2/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

1/ หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , 2/ หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

t หมายถึง ใช้สถิติ t , c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนของกรุงเทพมหานครและ 3 จังหวัด ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ 0.22 สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม 0.10 สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบ 0.12 สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) 0.25 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน 19,963 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน 19,881 บาท หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 59,130 บาท และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 5,279,224 บาท ซึ่งตัวแปรสัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน มีค่าน้อยกว่าครัวเรือนฐานรากในภาพรวมทั้งประเทศ และโดยเกือบทุกตัวแปรครัวเรือนฐานรากมีความแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 ยกเว้นมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่ไม่มีความแตกต่าง แต่แตกต่างเพียงกลุ่มควินไทล์ที่ 5 หากพิจารณารายตัวแปรตามขนาดของความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าความต่างสูงสุดคือ สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบที่ต่างถึง 10.69 เท่า รองลงมาคือหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนที่ 8.81 และสัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออมที่ 7 เท่า

เป็นที่สังเกตว่ากรุงเทพมหานครและ 3 จังหวัด มีความแตกต่างของครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 ในด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ในบางตัวแปรมีความต่างมากกว่าภาพรวมของทั่วประเทศมากกว่าสองเท่า เช่น สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบ (ทั่วประเทศต่าง 2.58 เท่า แต่กรุงเทพมหานครและ 3 จังหวัดต่าง 10.69 เท่า) และสัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม (ทั่วประเทศต่าง 3.11 เท่า แต่กรุงเทพมหานครและ 3 จังหวัดต่าง 7 เท่า) ดังตาราง 17

ตาราง 17 ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ของกรุงเทพฯและ 3 จังหวัด

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน						
สัดส่วนครัวเรือนที่เป็น เจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ ^๑	0.222	0.369 (0.000)***	0.386	0.545	0.764	3.44 ^{2/}
สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มี การออม ^๒	0.103	0.046 (0.000)***	0.041	0.026	0.015	7.00 ^{1/}
สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ นอกระบบ ^๓	0.118	0.066 (0.000)***	0.054	0.031	0.011	10.69 ^{1/}
สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับ เงินจากคนนอกครัว เรือน (ญาติ) ^๔	0.250	0.175 (0.000)***	0.113	0.120	0.114	2.20 ^{1/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001, ** 0.01, * 0.05

1/ หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า), 2/ หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

t หมายถึง ใช้สถิติ t, c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ตาราง 17 ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ของกรุงเทพฯและ 3 จังหวัด (ต่อ)

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน						
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของครัวเรือน¹	19,963	28,064 (0.000)***	31,683	42,651	91,819	4.60 ^{2/}
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน ของครัวเรือน¹	19,881	25,364 (0.000)***	27,296	35,702	60,635	3.05 ^{2/}
หนี้สินเฉลี่ยต่อครัว เรือน¹	59,130	129,918 (0.000)***	152,046	268,803	521,096	8.81 ^{2/}
มูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อ ครัวเรือน¹	5,279,224	12,732,722 (0.137)	4,142,842 (0.580)	6,227,229 (0.701)	12,846,998 (0.002)**	2.43 ^{2/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

1/ หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , 2/ หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

t หมายถึง ใช้สถิติ t , c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ด้านการศึกษาและการทำงานของกรุงเทพมหานครและ 3 จังหวัดประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า 0.64 และสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานในภาคเกษตร 0.06 โดยทั้งสองตัวแปร ครัวเรือนฐานรากมีความแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 เมื่อพิจารณาขนาดของ ความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่ ทำงานในภาคเกษตรต่างกัน 17.14 เท่า และสัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่จบการ ศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าต่างกัน 4.77 เท่า ซึ่งความต่างทั้งสองตัวแปรสูงกว่า ระดับประเทศที่ 6.67 และ 3.87 เท่าตามลำดับ ดังตาราง 18

ตาราง 18 ด้านการศึกษาและการทำงาน ของกรุงเทพฯและ 3 จังหวัด

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
การศึกษาและการทำงาน						
สัดส่วนของครัวเรือนที่ หัวหน้าครัวเรือนจบการ ศึกษาระดับประถมศึกษา หรือต่ำกว่า ¹	0.635	0.524 (0.000)***	0.387	0.240	0.133	4.77 ^{1/}
สัดส่วนของครัวเรือนที่ หัวหน้าครัวเรือนทำงาน ในภาคเกษตร ¹	0.061	0.018 (0.000)***	0.013	0.007	0.004	17.14 ^{1/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

1/ หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , 2/ หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

t หมายถึง ใช้สถิติ t , c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ด้านลักษณะครีวเรือนอื่นๆ ของกรุงเทพมหานครและ 3 จังหวัดประกอบด้วย สัดส่วนครีวเรือนที่ตึมน้ำไม่สะอาด 0.014 สัดส่วนของครีวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เนต 0.28 ซึ่งทั้งสองตัวแปรนี้มีสถานะที่ดีกว่าครีวเรือนฐานรากในภาพรวมทั่วประเทศ และครีวเรือนฐานรากของกรุงเทพมหานครและ 3 จังหวัดมีความแตกต่างจากกลุ่มครีวเรือนในควินไทล์ที่ 2 เมื่อพิจารณาขนาดของความต่างกับครีวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าสัดส่วนครีวเรือนที่ตึมน้ำไม่สะอาดมีความต่างถึง 11.14 เท่า และสัดส่วนของครีวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เนตต่างกัน 4.53 เท่า ดังตาราง 19

ตาราง 19 ด้านลักษณะครีวเรือนอื่นๆ ของกรุงเทพฯและ 3 จังหวัด

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
ลักษณะครัวเรือนอื่นๆ						
สัดส่วนของครัวเรือนที่ตึมน้ำไม่สะอาด ^c	0.014	0.003 (0.014)*	0.000	0.000	0.001	11.14 ^{1/}
สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต ^c	0.283	0.194 (0.000)***	0.190	0.110	0.062	4.53 ^{1/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

1/ หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , 2/ หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

t หมายถึง ใช้สถิติ t , c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครีวเรือน (ตามหมวด) ของกรุงเทพมหานครและ 3 จังหวัดประกอบด้วย หมวดอาหารและเครื่องดื่ม 7,996 บาท เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 166 บาท หมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถ์และอื่นๆ 139 บาท หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย 4,478 บาท หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า 296 บาท หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล 655 บาท หมวดเวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาล 262 บาท หมวดการเดินทาง 2,577 บาท หมวดการสื่อสาร 817 บาท หมวดการศึกษา 525 บาท หมวดการบันเทิงการอ่านและกิจกรรมทางศาสนา 257 บาท และหมวดการจัดงานพิเศษ 34 บาท โดยเกือบทุกหมวดค่าใช้จ่ายครีวเรือนฐานรากมีความแตกต่างจากกลุ่มครีวเรือนในควินไทล์ที่ 2 ยกเว้นเพียงหมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถ์และอื่นๆ หมวดเวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาล และหมวดการจัดงานพิเศษที่ไม่มี ความแตกต่าง อย่างไรก็ตาม หมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถ์และอื่นๆ และหมวดเวชภัณฑ์ และค่ารักษาพยาบาลแตกต่างจากกลุ่มควินไทล์ที่ 3 และเมื่อพิจารณาขนาดของความต่างกับครีวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าค่าใช้จ่ายในหมวดเวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาลที่มีความต่างมากที่สุดถึง 6.15 เท่า รองลงมาคือหมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้าที่ 5.76 เท่า และหมวดการเดินทางที่ 4.76 เท่า ดังตาราง 20

ตาราง 20 ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน(ตามหมวด) ของกรุงเทพฯและ 3 จังหวัด

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด)						
หมวดอาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์) ^t	7,996	9,170 (0.000)***	9,510	10,332	14,062	1.76 ^{2/}
หมวดเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ ^t	166	251 (0.004)**	283	307	376	2.26 ^{2/}
หมวดยาสูบ หมาก ยานัตถ์ และอื่นๆ ^t	139	151 (0.569)	186 (0.044)*	119	93	1.49 ^{1/}
หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ^t	4,478	5,366 (0.000)***	5,541	7,505	15,286	3.41 ^{2/}
หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ^t	296	364 (0.033)*	454	745	1,708	5.76 ^{2/}
หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ^t	655	768 (0.000)***	847	1,091	1,755	2.68 ^{2/}
หมวดเวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาล ^t	262	323.065 (0.188)	406 (0.027)*	621	1,609	6.15 ^{2/}
หมวดการเดินทาง ^t	2,577	4,113 (0.000)***	4,396	7,046	12,277	4.76 ^{2/}
หมวดการสื่อสาร ^t	817	1,002 (0.000)***	1,074	1,326	1,859	2.28 ^{2/}
หมวดการศึกษา ^t	525	747 (0.005)**	623	1,131	1,802	3.43 ^{2/}
หมวดการบันเทิง การอ่านและกิจกรรมทางศาสนา ^t	257	308 (0.015)*	352	462	1,135	4.43 ^{2/}
หมวดการจัดงานพิเศษ ^t	34	39 (0.841)	12 (0.221)	53 (0.476)	94 (0.124)	2.74 ^{2/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

1/ หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , 2/ หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

t หมายถึง ใช้สถิติ t , c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ภาพ 29 สรุปลักษณะสำคัญครัวเรือนฐานราก 5 ด้าน กรุงเทพฯ และ 3 จังหวัด พ.ศ.2560

เมื่อพิจารณาระดับภาค ในส่วนของภาคกลาง พบว่ากลุ่มครัวเรือนฐานรากตามปัจจัยต่างๆ ทั้ง 5 ด้าน แต่ละด้านมีผลดังนี้

ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ประกอบด้วย ขนาดครัวเรือนเฉลี่ยที่ 3.4 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก (อายุ 0-14 ปี) 0.8 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ 0.9 คน อัตราพึ่งพิง (สัดส่วนของสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กและผู้สูงอายุ ต่อจำนวนผู้อยู่ในวัยแรงงาน) 0.95 สัดส่วนคนทำงานหารายได้ 0.4 และความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน 2.3 คน ซึ่งตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน และอัตราการพึ่งพิง มีค่าที่สูงกว่าครัวเรือนฐานรากในระดับประเทศ โดยในทุกตัวแปรกลุ่มครัวเรือนฐานรากมีความแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 ทุกตัวแปร และเมื่อพิจารณารายตัวแปรตามขนาดของความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าความต่างสูงสุด คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กเฉลี่ยของครัวเรือนฐานรากมีความต่างถึง 4.9 เท่า รองลงมาคืออัตราพึ่งพิง 3.3 เท่า และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ 2.2 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่าภาคกลาง มีความแตกต่างของครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 ในด้านลักษณะของคนในครัวเรือนในทุกตัวแปรที่มากกว่าภาพรวมทั่วประเทศ ดังตาราง 21

ตาราง 21 ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ขงภาคกลาง

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
ลักษณะของคนในครัวเรือน						
ขนาดครัวเรือน ¹	3.446	3.153 (0.000)***	2.753	2.360	2.065	1.67 ^{1/}
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก ¹	0.813	0.579 (0.000)***	0.382	0.232	0.165	4.93 ^{1/}
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ¹	0.876	0.689 (0.000)***	0.539	0.425	0.404	2.17 ^{1/}
ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน ¹	2.313	1.953 (0.000)***	1.735	1.511	1.273	1.82 ^{1/}
อัตราพึ่งพิง ¹	0.947	0.686 (0.000)***	0.477	0.336	0.283	3.35 ^{1/}
สัดส่วนคนทำงานหารายได้ ¹	0.441	0.544 (0.000)***	0.660	0.733	0.769	1.74 ^{2/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05
^{1/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)
¹ หมายถึง ใช้สถิติ t , ^c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนของภาคกลางประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ 0.32 สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีกรรม 0.08 สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบ 0.08 สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) 0.38 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน 11,016 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน 13,250 บาท หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 67,925 บาท และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 2,606,662 บาท ซึ่งตัวแปรสัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน มีค่าที่สูงกว่าครัวเรือนฐานรากในระดับประเทศ โดยตัวแปรสัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ที่ครัวเรือนฐานรากมีความแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 ขณะที่ตัวแปรสัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีกรรม และสัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบไม่มีความแตกต่าง แต่แตกต่างจากกลุ่มควินไทล์ที่ 4 ทำนองเดียวกันตัวแปรหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนและมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนก็ไม่มี ความแตกต่าง แต่แตกต่างจากกลุ่มควินไทล์ที่ 3 หากพิจารณารายตัวแปรตามขนาดของความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าความต่างสูงสุดคือ หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่ต่างถึง 6.12 เท่า รองลงมาคือรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนที่ 5.6 เท่า และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่ 3.23 เท่า

เป็นที่สังเกตว่าภาคกลาง มีความแตกต่างของครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 ในด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ในบางตัวแปรมีความต่างมากกว่าภาพรวมของทั่วประเทศ เช่น สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ (ทั่วประเทศต่าง 2.08 เท่า แต่ภาคกลางต่าง 2.24 เท่า) และสัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) (ทั่วประเทศต่าง 2.83 เท่า แต่ภาคกลางต่าง 3.21 เท่า) ดังตาราง 22

ตาราง 22 ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ของภาคกลาง

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน						
สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ ^c	0.316	0.383 (0.000)***	0.435	0.492	0.709	2.24 ^{2/}
สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม ^c	0.084	0.084 (0.971)	0.086 (0.798)	0.065 (0.018)*	0.058	1.45 ^{1/}
สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบ ^c	0.076	0.066 (0.158)	0.063 (0.088)	0.046 (0.000)***	0.030	2.53 ^{1/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

^{1/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

^aหมายถึง ใช้สถิติ t , ^c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ตาราง 22 ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ของภาคกลาง (ต่อ)

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน						
สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) ^๑	0.375	0.330 (0.002)**	0.252	0.174	0.117	3.21 ^{1/}
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ^๑	11,016	18,375 (0.000)***	22,747	28,587	61,640	5.60 ^{2/}
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ^๑	13,250	16,658 (0.000)***	19,599	22,925	33,358	2.52 ^{2/}
หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ^๑	67,925	79,462 (0.084)	99,659 (0.000)***	165,468	415,563	6.12 ^{2/}
มูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ^๑	2,606,662	2,772,496 (0.467)	3,222,635 (0.007)**	4,907,609	8,415,431	3.23 ^{2/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

^{1/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

^๑หมายถึง ใช้สถิติ t , ^๑ หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ด้านการศึกษาและการทำงานของภาคกลาง ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า 0.83 และสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานในภาคเกษตร 0.52 โดยทั้งสองตัวแปรครัวเรือนฐานรากมีความแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 เมื่อพิจารณาขนาดของความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานในภาคเกษตรต่างกัน 4.84 เท่า และสัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าต่างกัน 3.69 เท่า ซึ่งความต่างทั้งสองตัวแปรต่ำกว่าระดับประเทศที่ 6.67 และ 3.87 เท่า ตามลำดับ ดังตาราง 23

ตาราง 23 ด้านการศึกษาและการทำงาน ของภาคกลาง

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
การศึกษาและการทำงาน						
สัดส่วนของครัวเรือน ที่หัวหน้าครัวเรือนจบ การศึกษาระดับประถม ศึกษาหรือต่ำกว่า ^๑	0.827	0.758 (0.000)***	0.645	0.474	0.224	3.69 ^{1/}
สัดส่วนของครัวเรือนที่ หัวหน้าครัวเรือนทำงาน ในภาคเกษตร ^๑	0.523	0.331 (0.000)***	0.191	0.129	0.108	4.84 ^{1/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

^{1/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

^๑หมายถึง ใช้สถิติ t , ^๑ หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ด้านลักษณะครัวเรือนอื่นๆ ของภาคกลาง ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่ ต่มน้ำไม่สะอาด 0.28 สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต 0.47 ซึ่งตัวแปรสัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ตมีสถานะที่ต่ำกว่าครัวเรือนฐานรากในภาพรวมทั่วประเทศ โดยทั้งสองตัวแปรกลุ่มครัวเรือนฐานรากของภาคกลางมีความแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 เมื่อพิจารณาขนาดของความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า สัดส่วนครัวเรือนที่ต่มน้ำไม่สะอาดมีความต่างถึง 6.53 เท่า และสัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ตต่างกัน 3.20 เท่า ดังตาราง 24

ตาราง 24 ด้านลักษณะครัวเรือนอื่นๆ ของภาคกลาง

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
ลักษณะครัวเรือนอื่นๆ						
สัดส่วนของครัวเรือนที่ ต่มน้ำไม่สะอาด ^c	0.281	0.179 (0.000)***	0.111	0.083	0.043	6.53 ^{1/}
สัดส่วนของครัวเรือนที่ ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต ^c	0.473	0.382 (0.000)***	0.357	0.291	0.148	3.20 ^{1/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

^{1/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

^aหมายถึง ใช้สถิติ t , ^c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด) ของภาคกลาง ประกอบด้วย หมวดอาหารและเครื่องดื่ม 5,502 บาท เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 178 บาท หมวดยาสูบ/หมาก/ยาสูบและอื่นๆ 114 บาท หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย 2,978 บาท หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า 223 บาท หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล 415 บาท หมวดเวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาล 233 บาท หมวดการเดินทาง 1,628 บาท หมวดการสื่อสาร 479 บาท หมวดการศึกษา 163 บาท หมวดการบันเทิงการอ่านและกิจกรรมทางศาสนา 207 บาท และหมวดการจัดงานพิเศษ 133 บาท โดยเกือบทุกหมวดค่าใช้จ่ายครัวเรือนฐานรากมีความแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 ยกเว้นเพียงหมวดเวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาลที่ไม่มีความแตกต่าง แต่แตกต่างจากกลุ่มควินไทล์ที่ 4 และค่าใช้จ่ายในการจัดงานพิเศษที่ไม่มีความแตกต่าง แต่แตกต่างจากกลุ่มควินไทล์ที่ 5 และเมื่อพิจารณาขนาดของความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าค่าใช้จ่ายในหมวดการเดินทาง ที่มีความต่างมากที่สุดถึง 4.39 เท่า รองลงมาคือหมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้าที่ 4.22 เท่า และหมวดเวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาลที่ 2.95 เท่า ดังตาราง 25

ตาราง 25 ต้นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน(ตามหมวด) ของภาคกลาง

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด)						
หมวดอาหารและ เครื่องดื่ม (ไม่มี แอลกอฮอล์) ¹	5,502	6,485 (0.000)***	7,037	7,355	8,401	1.53 ^{2/}
หมวดเครื่องดื่มมี แอลกอฮอล์ ¹	178	233 (0.0013)**	313	357	518	2.91 ^{2/}
หมวดยาสูบ หมาก ยาต้มน้ำ และอื่นๆ ¹	114	177 (0.000)***	179	165	170	1.49 ^{2/}
หมวดเกี่ยวกับที่อยู่ อาศัย ¹	2,978	3,425 (0.000)***	3,782	4,187	5,702	1.91 ^{2/}
หมวดเครื่องนุ่งห่มและ รองเท้า ¹	223	322 (0.000)***	387	524	941	4.22 ^{2/}
หมวดค่าใช้จ่ายส่วน บุคคล ¹	415	505 (0.000)***	572	660	949	2.29 ^{2/}
หมวดเวชภัณฑ์และค่า รักษาพยาบาล ¹	233	238 (0.912)	270 (0.415)	363 (0.046)*	687	2.95 ^{2/}
หมวดการเดินทาง ¹	1,628	2,491 (0.000)***	3,380	4,328	7,140	4.39 ^{2/}
หมวดการสื่อสาร ¹	479	641 (0.000)***	751	860	1,156	2.41 ^{2/}
หมวดการศึกษา ¹	163	244 (0.000)***	223	289	358	2.20 ^{2/}
หมวดการบันเทิง การ อ่านและกิจกรรมทาง ศาสนา ¹	207	277 (0.000)***	327	408	582	2.81 ^{2/}
หมวดการจัดงาน พิเศษ ¹	133	153 (0.609)	143 (0.793)	178 (0.270)	296 (0.006)**	2.23 ^{2/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

^{1/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

¹หมายถึง ใช้สถิติ t , ^c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ภาพ 30 สรุปลักษณะสำคัญครัวเรือนฐานราก 5 ด้าน ภาคกลาง พ.ศ.2560

เมื่อพิจารณาระดับภาค ในส่วนของภาคเหนือ พบว่ากลุ่มครัวเรือนฐานรากตามปัจจัยต่างๆ ทั้ง 5 ด้าน แต่ละด้านมีผลดังนี้

ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ประกอบด้วย ขนาดครัวเรือนเฉลี่ยที่ 3.3 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก (อายุ 0-14 ปี) 0.8 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ 0.9 คน อัตราพึ่งพิง (สัดส่วนของสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กและผู้สูงอายุ ต่อจำนวนผู้อยู่ในวัยแรงงาน) 0.92 สัดส่วนคนทำงานหารายได้ 0.5 และความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน 2.1 คน ซึ่งตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ และสัดส่วนคนทำงานหารายได้ มีค่าที่สูงกว่าครัวเรือนฐานรากในระดับประเทศ โดยเกือบทุกตัวแปรกลุ่มครัวเรือนฐานรากมีความแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 ยกเว้นจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีความแตกต่าง แต่แตกต่างจากกลุ่มควินไทล์ที่ 3 และเมื่อพิจารณารายตัวแปรตามขนาดของความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าความต่างสูงสุด คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กเฉลี่ยของครัวเรือนฐานรากมีความต่างถึง 3.8 เท่า รองลงมาคืออัตราพึ่งพิง 2.4 เท่า และความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน 1.8 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่าภาคเหนือ มีความแตกต่างของครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 ในด้านลักษณะของคนในครัวเรือนในทุกตัวแปรที่น้อยกว่าภาพรวมทั่วประเทศ ดังตาราง 26

ตาราง 26 ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ของภาคเหนือ

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
ลักษณะของคนในครัวเรือน						
ขนาดครัวเรือน ¹	3.335	2.901 (0.000)***	2.682	2.410	2.194	1.52 ^{1/}
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก ¹	0.770	0.53 (0.000)***	0.410	0.296	0.202	3.81 ^{1/}
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ¹	0.857	0.839 (0.489)	0.749 (0.000)***	0.578	0.535	1.60 ^{1/}
ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน ¹	2.078	1.737 (0.000)***	1.555	1.401	1.176	1.77 ^{1/}
อัตราพึ่งพิง ¹	0.919	0.789 (0.000)***	0.639	0.457	0.376	2.44 ^{1/}
สัดส่วนคนทำงานหารายได้ ¹	0.496	0.528 (0.002)**	0.579	0.662	0.703	1.42 ^{2/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

^{1/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

¹ หมายถึง ใช้สถิติ t , ^c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนของภาคเหนือประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ 0.34 สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม 0.06 สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบ 0.03 สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) 0.41 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน 8,158 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน 9,623 บาท หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 71,000 บาท และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 1,205,885 บาท ซึ่งทุกตัวแปรที่มีค่าที่ต่ำกว่าครัวเรือนฐานรากในระดับประเทศ โดยเกือบทุกตัวแปรที่ครัวเรือนฐานรากมีความแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 ยกเว้นตัวแปรสัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่ไม่มีความแตกต่าง แต่แตกต่างจากกลุ่มควินไทล์ที่ 3 ทำนองเดียวกันตัวแปรสัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบ ก็ไม่มีความแตกต่าง แต่แตกต่างเพียงกลุ่มควินไทล์ที่ 5 หากพิจารณารายตัวแปรตามขนาดของความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าความต่างสูงสุดคือ สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออมที่ต่างถึง 8.34 เท่า รองลงมาคือหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ที่ 6.9 เท่า และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนที่ 5.48 เท่า

เป็นที่สังเกตว่าภาคเหนือ มีความแตกต่างของครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 ในด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ในบางตัวแปรมีความต่างมากกว่าภาพรวมของทั่วประเทศ เช่น สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ (ทั่วประเทศต่าง 2.08 เท่า แต่ภาคเหนือต่าง 2.15 เท่า) และสัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม (ทั่วประเทศต่าง 3.11 เท่า แต่ภาคเหนือต่าง 8.34 เท่า) ดังตาราง 27

ตาราง 27 ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ของภาคเหนือ

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน						
สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ ^๑	0.337	0.368 (0.044)*	0.425	0.497	0.727	2.15 ^{2/}
สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม ^๑	0.064	0.050 (0.061)	0.039 (0.000)***	0.025	0.008	8.34 ^{1/}
สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบ ^๑	0.034	0.038 (0.459)	0.032 (0.805)	0.032 (0.798)	0.024 (0.045)*	1.43 ^{1/}
สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) ^๑	0.405	0.462 (0.000)***	0.449	0.384	0.244	1.66 ^{1/}
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ^๑	8,158	11,958 (0.000)***	15,586	8,158	44,744	5.48 ^{2/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

^{1/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

^๑หมายถึง ใช้สถิติ t , ^๒ หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ตาราง 27 ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ของภาคเหนือ (ต่อ)

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน						
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อ เดือนของครัวเรือน ¹	9,623	11,112 (0.000)***	13,308	9,623	28,406	2.95 ^{2/}
หนี้สินเฉลี่ยต่อครัว เรือน ¹	71,000	76153 (0.337)	105,301 (0.000)***	71,000	489,668	6.90 ^{2/}
มูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ย ต่อครัวเรือน ¹	1,205,885	1,619,722 (0.000)***	1,807,686	1,205,885	4,926,628	4.09 ^{2/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

^{1/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

¹ หมายถึง ใช้สถิติ t , ^c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ด้านการศึกษาและการทำงานของภาคเหนือ ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า 0.85 และสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานในภาคเกษตร 0.77 โดยตัวแปรสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานในภาคเกษตร ครัวเรือนฐานรากมีความแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 ขณะที่ตัวแปรสัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าไม่มีความแตกต่าง แต่แตกต่างจากกลุ่มควินไทล์ที่ 3 เมื่อพิจารณาขนาดของความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานในภาคเกษตรต่างกัน 5.16 เท่า และสัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าต่างกัน 2.75 เท่า ซึ่งความต่างทั้งสองตัวแปรต่ำกว่าระดับประเทศที่ 6.67 และ 3.87 เท่า ตามลำดับ ดังตาราง 28

ตาราง 28 ด้านการศึกษาและการทำงาน ของภาคเหนือ

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
การศึกษาและการทำงาน						
สัดส่วนของครัวเรือน ที่หัวหน้าครัวเรือนจบ การศึกษาระดับประถม ศึกษาหรือต่ำกว่า ^c	0.851	0.836 (0.234)	0.771 (0.000)***	0.641	0.310	2.75 ^{1/}
สัดส่วนของครัวเรือนที่ หัวหน้าครัวเรือน ทำงานในภาคเกษตร ^c	0.765	0.595 (0.000)***	0.490	0.334	0.148	5.16 ^{1/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

^{1/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

¹ หมายถึง ใช้สถิติ t , ^c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ด้านลักษณะครัวเรือนอื่นๆ ของภาคเหนือ ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่ ต่มน้ำไม่สะอาด 0.25 สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต 0.56 ซึ่งตัวแปรสัดส่วน ครัวเรือนที่ต่มน้ำไม่สะอาดมีสถานะที่ดีกว่าครัวเรือนฐานรากในภาพรวมทั่วประเทศ โดยทั้งสองตัวแปรครัวเรือนฐานรากของภาคเหนือมีความแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 เมื่อพิจารณาขนาดของความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าสัดส่วนครัวเรือน ที่ต่มน้ำไม่สะอาดมีความต่างถึง 5.41 เท่า และสัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ตต่าง กัน 2.90 เท่า ดังตาราง 29

ตาราง 29 ด้านลักษณะครัวเรือนอื่นๆ ของภาคเหนือ

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
ลักษณะครัวเรือนอื่นๆ						
สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด ^ค	0.252	0.192 (0.000)***	0.143	0.105	0.047	5.41 ^{1/}
สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต ^ค	0.557	0.505 (0.0009)***	0.479	0.409	0.193	2.90 ^{1/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05
^{1/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)
^คหมายถึง ใช้สถิติ t , ^ค หมายถึง ใช้สถิติ Chi-square

ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด) ของภาคเหนือ ประกอบด้วย หมวดอาหารและเครื่องดื่ม 4,277 บาท เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 125 บาท หมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถุ์และอื่นๆ 67 บาท หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย 2,132 บาท หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า 173 บาท หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล 317 บาท หมวดเวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาล 137 บาท หมวดการเดินทาง 1,008 บาท หมวดการสื่อสาร 304 บาท หมวดการศึกษา 95 บาท หมวดการบันเทิงการอ่านและกิจกรรมทางศาสนา 149 บาท และหมวดการจัดงานพิเศษ 101 บาท โดยเกือบทุกหมวดค่าใช้จ่ายครัวเรือนฐานรากมีความแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 ยกเว้นหมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และเวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาลที่ไม่มีความแตกต่าง แต่แตกต่างจากกลุ่มควินไทล์ที่ 3 ขณะเดียวกันค่าใช้จ่ายในการจัดงานพิเศษก็ไม่มี ความแตกต่าง แต่แตกต่างจากกลุ่มควินไทล์ที่ 4 และหมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถุ์และอื่นๆก็ไม่มี ความแตกต่างเช่นเดียวกัน แต่แตกต่างเพียงกลุ่มควินไทล์ที่ 5 และเมื่อพิจารณาขนาดของความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าค่าใช้จ่ายในหมวดการเดินทาง ที่มีความต่างมากที่สุดถึง 5.76 เท่า รองลงมาคือ หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้าที่ 5.09 เท่า และหมวดการศึกษาที่ 4.31 เท่า ดังตาราง 30

ตาราง 30 ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน(ตามหมวด) ขอนกาภาคเหนือ

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด)						
หมวดอาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์) ¹	4,277	4,686 (0.000)***	5,104	5,530	7,122	1.67 ^{2/}
หมวดเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ ¹	125	143 (0.125)	181 (0.000)***	231	359	2.86 ^{2/}
หมวดยาสูบ หมาก ยาสูบ และอื่นๆ ¹	67	57 (0.213)	77 (0.221)	84 (0.068)	94 (0.004)**	1.40 ^{2/}
หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ¹	2,132	2,450 (0.000)***	2,824	3,299	4,972	2.33 ^{2/}
หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ¹	173	204 (0.008)**	268	344	879	5.09 ^{2/}
หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ¹	317	347 (0.0006)***	411	499	871	2.74 ^{2/}
หมวดเวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาล ¹	137	131 (0.808)	189 (0.027)*	280	561	4.10 ^{2/}
หมวดการเดินทาง ¹	1,008	1,254 (0.000)***	1,831	2,728	5,805	5.76 ^{2/}
หมวดการสื่อสาร ¹	304	367 (0.000)***	474	588	1,015	3.34 ^{2/}
หมวดการศึกษา ¹	95	136 (0.000)***	179	270	409	4.31 ^{2/}
หมวดการบันเทิง การอ่านและกิจกรรมทางศาสนา ¹	149	180 (0.000)***	212	263	523	3.52 ^{2/}
หมวดการจัดงานพิเศษ ¹	101	141 (0.238)	151 (0.126)	205 (0.012)*	314	3.12 ^{2/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05
^{1/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)
¹หมายถึง ใช้สถิติ t , ^c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ภาพ 31 สรุปลักษณะสำคัญครัวเรือนฐานราก 5 ด้าน ภาคเหนือ พ.ศ.2560

เมื่อพิจารณาระดับภาค ในส่วนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่ากลุ่มครัวเรือนฐานรากตามปัจจัยต่างๆ ทั้ง 5 ด้าน แต่ละด้านมีผลดังนี้

ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ประกอบด้วย ขนาดครัวเรือนเฉลี่ยที่ 3.9 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก (อายุ 0-14 ปี) 1 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ 0.8 คน อัตราพึ่งพิง (สัดส่วนของสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กและผู้สูงอายุ ต่อจำนวนผู้อยู่ในวัยแรงงาน) 0.99 สัดส่วนคนทำงานหารายได้ 0.5 และความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน 2.3 คน ซึ่งทุกตัวแปรที่มีค่าที่สูงกว่าครัวเรือนฐานรากในระดับประเทศ โดยเกือบทุกตัวแปรกลุ่มครัวเรือนฐานรากมีความแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 ยกเว้นจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีความแตกต่าง แต่แตกต่างจากกลุ่มควินไทล์ที่ 3 และเมื่อพิจารณารายตัวแปรตามขนาดของความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าความต่างสูงสุด คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กเฉลี่ยของครัวเรือนฐานรากมีความต่างถึง 4 เท่า รองลงมาคืออัตราพึ่งพิง 2.8 เท่า และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ 1.9 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความแตกต่างของครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 ในด้านลักษณะของคนในครัวเรือนในเกือบทุกตัวแปรที่น้อยกว่าภาพรวมทั่วประเทศ ยกเว้นขนาดครัวเรือนเฉลี่ย และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุที่มีความแตกต่างมากกว่าภาพรวมทั่วประเทศ ดังตาราง 31

ตาราง 31 ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
ลักษณะของคนในครัวเรือน						
ขนาดครัวเรือน ¹	3.893	3.364 (0.000)***	3.058	2.629	2.299	1.69 ^{1/}
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก ¹	1.025	0.757 (0.000)***	0.601	0.393	0.258	3.98 ^{1/}
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ¹	0.827	0.828 (0.949)	0.709 (0.000)***	0.553	0.437	1.89 ^{1/}
ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน ¹	2.285	1.967 (0.000)***	1.782	1.528	1.300	1.76 ^{1/}
อัตราพึ่งพิง ¹	0.987	0.875 (0.000)***	0.691	0.496	0.358	2.76 ^{1/}
สัดส่วนคนทำงานหารายได้ ¹	0.525	0.549 (0.000)***	0.566	0.612	0.720	1.37 ^{2/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

^{1/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

¹หมายถึง ใช้สถิติ t , ^c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ 0.43 สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม 0.12 สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบ 0.05 สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) 0.49 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน 8,598 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน 11,993 บาท หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 80,859 บาท และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 1,550,944 บาท ซึ่งตัวแปรสัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน มีค่าที่ต่ำกว่าครัวเรือนฐานรากในระดับประเทศ โดยเกือบทุกตัวแปรที่ครัวเรือนฐานรากมีความแตกต่างจากกลุ่ม ครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 ยกเว้นตัวแปรสัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ ที่ไม่มีความแตกต่าง แต่แตกต่างจากกลุ่มควินไทล์ที่ 4 และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนก็ไม่มีความแตกต่าง แต่แตกต่างจากกลุ่มควินไทล์ที่ 3 หากพิจารณารายตัวแปรตามขนาดของความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าความต่างสูงสุดคือ หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่ต่างถึง 6.83 เท่า รองลงมาคือรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนที่ 5.39 เท่า และสัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออมที่ 3.58 เท่า

เป็นที่สังเกตว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความแตกต่างของครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 ในด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ในบางตัวแปรมีความต่างมากกว่าภาพรวมของทั่วประเทศ เช่น สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม (ทั่วประเทศต่าง 3.11 เท่า แต่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่าง 3.58 เท่า) ดังตาราง 32

ตาราง 32 ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน						
สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ ^๑	0.427	0.413 (0.338)	0.421 (0.662)	0.488 (0.000)***	0.682	1.60 ^{2/}
สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม ^๑	0.119	0.095 (0.009)**	0.082	0.068	0.033	3.58 ^{1/}
สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบ ^๑	0.052	0.035 (0.009)**	0.034	0.036	0.027	1.94 ^{1/}
สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) ^๑	0.488	0.559 (0.000)***	0.535	0.507	0.296	1.65 ^{1/}
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ^๑	8,598	12,382 (0.000)***	15,812	20,156	46,348	5.39 ^{2/}
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ^๑	11,993	12,881 (0.000)***	14,296	16,974	29,484	2.46 ^{2/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

^{1/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

^๑หมายถึง ใช้สถิติ t , ^๑ หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ตาราง 32 ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน						
หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ¹	80,859	79,334 (0.742)	95,398 (0.005)**	143,589	551,994	6.83 ^{2/}
มูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ¹	1,550,944	1,696,498 (0.012)*	1,954,242	2,450,604	4,324,144	2.79 ^{2/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05
^{1/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)
¹หมายถึง ใช้สถิติ t , ^c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ด้านการศึกษาและการทำงานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า 0.89 และสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานในภาคเกษตร 0.81 โดยทั้งสองตัวแปร ครัวเรือนฐานรากมีความแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 เมื่อพิจารณาขนาดของความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานในภาคเกษตรต่างกัน 4.26 เท่า และสัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าต่างกัน 2.59 เท่า ซึ่งความต่างทั้งสองตัวแปรต่ำกว่าระดับประเทศที่ 6.67 และ 3.87 เท่า ตามลำดับ ดังตาราง 33

ตาราง 33 ด้านการศึกษาและการทำงาน ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
การศึกษาและการทำงาน						
สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ¹	0.889	0.868 (0.034)*	0.807	0.684	0.343	2.59 ^{1/}
สัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนทำงานในภาคเกษตร ^c	0.806	0.723 (0.000)***	0.592	0.461	0.189	4.26 ^{1/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05
^{1/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)
¹หมายถึง ใช้สถิติ t , ^c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ด้านลักษณะครีวเรื่อนอื่นๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย สัดส่วนครีวเรื่อนที่ตึมน้ำไม่สะอาด 0.28 สัดส่วของครีวเรื่อนที่ไม่ใช้อินเทอร์เนต 0.52 ซึ่งทั้งสอตัวแปรมึค่าสูงกว่าครีวเรื่อนฐานรากในภาพรวมทั่วประเทศ โดยทั้งสอตัวแปรครีวเรื่อนฐานรากของภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่แตกต่างจากกลุ่มครีวเรื่อนในควินไทร์ที่ 2 แต่สัดส่วครีวเรื่อนที่ตึมน้ำไม่สะอาด แตกต่างจากกลุ่มควินไทร์ที่ 3 ขณะที่สัดส่วของครีวเรื่อนที่ไม่ใช้อินเทอร์เนต แตกต่างจากกลุ่มควินไทร์ที่ 4 เมื่อพิจารณาขนาดของความต่างกับครีวเรื่อนในกลุ่มควินไทร์ที่ 5 พบว่า สัดส่วครีวเรื่อนที่ตึมน้ำไม่สะอาดมึความต่างถึง 4.23 เท่า และสัดส่วของครีวเรื่อนที่ไม่ใช้อินเทอร์เนตต่างกัน 2.10 เท่า ดังตาราง 34

ตาราง 34 ด้านลักษณะของครีวเรื่อนอื่นๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์ 1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
ลักษณะครัวเรือนอื่นๆ						
สัดส่วนของครัวเรือนที่ ตึมน้ำไม่สะอาด ^c	0.280	0.261 (0.150)	0.219 (0.000)***	0.185	0.066	4.23 ^{1/}
สัดส่วนของครัวเรือนที่ ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต ^c	0.520	0.533 (0.382)	0.498 (0.154)	0.456 (0.000)***	0.248	2.10 ^{1/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

^{1/} หมายถึง ควินไทร์ที่ 1/ควินไทร์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/} หมายถึง ควินไทร์ที่ 5/ควินไทร์ที่ 1 (เท่า)

^cหมายถึง ใช้สถิติ t , ^c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครีวเรื่อน (ตามหมวด) ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย หมวดอาหารและเครื่องดื่ม 5,584 บาท เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 135 บาท หมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถุ์และอื่นๆ 79 บาท หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย 2,380 บาท หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า 213 บาท หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล 381 บาท หมวดเวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาล 120 บาท หมวดการเดินทาง 1,325 บาท หมวดการสื่อสาร 328 บาท หมวดการศึกษา 101 บาท หมวดการบันเทิงการอ่านและกิจกรรมทางศาสนา 207 บาท และหมวดการจัดงานพิเศษ 163 บาท โดยเกือบทุกหมวดค่าใช้จ่ายครีวเรื่อนฐานรากมึความแตกต่างจากกลุ่มครีวเรื่อนในควินไทร์ที่ 2 ยกเว้นหมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล หมวดการศึกษา เวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาล และค่าการจัดงานพิเศษที่ไม่มีความแตกต่าง อย่างไรก็ตาม หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล และหมวดการศึกษาแตกต่างจากกลุ่มควินไทร์ที่ 3 ขณะที่เวชภัณฑ์และค่ารักษาพยาบาล แตกต่างจากกลุ่มควินไทร์ที่ 4 และค่าใช้จ่ายในการจัดงานพิเศษ แตกต่างจากกลุ่มควินไทร์ที่ 5 และเมื่อพิจารณาขนาดของความต่างกับครีวเรื่อนในกลุ่มควินไทร์ที่ 5 พบว่าค่าใช้จ่ายในหมวดการเดินทางที่มีความต่างมากที่สุดถึง 4.91 เท่า รองลงมาคือหมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้าที่ 3.52 เท่า และหมวดเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ที่ 3.44 เท่า ดังตาราง 35

ตาราง 35 ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน(ตามหมวด) ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด)						
หมวดอาหารและ เครื่องดื่ม(ไม่มี แอลกอฮอล์) ¹	5,584	5,777 (0.022)**	5,991	6,300	7,758	1.39 ^{2/}
หมวดเครื่องดื่มที่มี แอลกอฮอล์ ¹	135	165 (0.018)*	175	235	463	3.44 ^{2/}
หมวดยาสูบ หมาก ยานัตถุ์ และอื่นๆ ¹	79	98 (0.004)**	102	104	101	1.27 ^{2/}
หมวดเกี่ยวกับที่อยู่ อาศัย ¹	2,380	2,656 (0.000)***	2,906	3,350	5,567	2.34 ^{2/}
หมวดเครื่องนุ่งห่มและ รองเท้า ¹	213	259 (0.0013)**	251	324	751	3.52 ^{2/}
หมวดค่าใช้จ่ายส่วน บุคคล ¹	381	375 (0.574)	407 (0.006)**	497	835	2.20 ^{2/}
หมวดเวชภัณฑ์และค่า รักษาพยาบาล ¹	120	112 (0.458)	146 (0.052)	205 (0.000)***	289	2.40 ^{2/}
หมวดการเดินทาง ¹	1,325	1,474 (0.040)*	1,956	2,974	6,513	4.91 ^{2/}
หมวดการสื่อสาร ¹	328	360 (0.002)**	424	540	915	2.79 ^{2/}
หมวดการศึกษา ¹	101	114 (0.081)	151 (0.000)***	215	293	2.91 ^{2/}
หมวดการบันเทิง การ อ่านและกิจกรรมทาง ศาสนา ¹	207	236 (0.000)***	264	306	481	2.32 ^{2/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05
^{1/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)
¹ หมายถึง ใช้สถิติ t , ^c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

เมื่อพิจารณาระดับภาค ในส่วนของภาคใต้ พบว่ากลุ่มครัวเรือนฐานรากตามปัจจัยต่างๆ ทั้ง 5 ด้าน แต่ละด้านมีผลดังนี้

ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ประกอบด้วย ขนาดครัวเรือนเฉลี่ยที่ 4.0 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก (อายุ 0-14 ปี) 1.2 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ 0.6 คน อัตราพึ่งพิง (สัดส่วนของสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กและผู้สูงอายุต่อจำนวนผู้อยู่ในวัยแรงงาน) 0.94 สัดส่วนคนทำงานหารายได้ 0.5 และความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน 2.5 คน ซึ่งเกือบทุกตัวแปรที่มีค่าที่สูงกว่าครัวเรือนฐานรากในระดับประเทศ ยกเว้นจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุและสัดส่วนคนทำงานหารายได้ มีค่าต่ำกว่าครัวเรือนฐานรากในระดับประเทศ โดยเกือบทุกตัวแปรกลุ่มครัวเรือน ฐานรากมีความแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 ยกเว้นจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีความแตกต่าง แต่แตกต่างจากกลุ่มควินไทล์ที่ 4 และเมื่อพิจารณารายตัวแปรตามขนาดของความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าความต่างสูงสุด คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็กเฉลี่ยของครัวเรือนฐานรากมีความต่างถึง 5.1 เท่า รองลงมาคืออัตราพึ่งพิง 3 เท่า และความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน 2 เท่า

เป็นที่น่าสังเกตว่าภาคใต้ มีความแตกต่างของครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 ในด้านลักษณะของคนในครัวเรือนในเกือบทุกตัวแปรที่มากกว่าภาพรวมทั่วประเทศ ยกเว้นจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ และอัตราพึ่งพิงที่มีความแตกต่างน้อยกว่าภาพรวมทั่วประเทศ ดังตาราง 36

ตาราง 36 ด้านลักษณะของคนในครัวเรือน ของภาคใต้

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
ลักษณะของคนในครัวเรือน						
ขนาดครัวเรือน ¹	3.972	3.389 (0.000)***	2.974	2.655	2.188	1.82 ^{1/}
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเด็ก ¹	1.207	0.770 (0.000)***	0.548	0.404	0.235	5.13 ^{1/}
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นผู้สูงอายุ ¹	0.615	0.618 (0.922)	0.564 (0.085)	0.454 (0.000)***	0.397	1.55 ^{1/}
ความหนาแน่นของจำนวนสมาชิกต่อห้องนอน ¹	2.514	2.060 (0.000)***	1.733	1.525	1.231	2.04 ^{1/}
อัตราพึ่งพิง ¹	0.938	0.706 (0.000)***	0.580	0.469	0.318	2.95 ^{1/}
สัดส่วนคนทำงานหารายได้ ¹	0.454	0.533 (0.000)***	0.593	0.692	0.768	1.69 ^{2/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001, ** 0.01, * 0.05

^{1/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

¹ หมายถึง ใช้สถิติ t , ^c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนของภาคใต้ ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ 0.21 สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม 0.05 สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบ 0.14 สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) 0.27 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน 10,018 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน 13,282 บาท หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 51,266 บาท และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 1,817,328 บาท ซึ่งตัวแปรสัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน มีค่าที่ต่ำกว่าครัวเรือนฐานรากในระดับประเทศ โดยเกือบทุกตัวแปรที่ ครัวเรือนฐานรากมีความแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 ยกเว้นตัวแปรสัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม และสัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) ที่ไม่มีความแตกต่าง แต่แตกต่างจากกลุ่มควินไทล์ที่ 4 หากพิจารณารายตัวแปรตามขนาดของความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าความต่างสูงสุดคือหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่ต่างถึง 8.89 เท่า รองลงมาคือรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนที่ 5.88 เท่า และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่ 4.62 เท่า

เป็นที่สังเกตว่าภาคใต้ มีความแตกต่างของครัวเรือนฐานรากกับกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 ในด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ในบางตัวแปรมีความต่างมากกว่าภาพรวมของทั่วประเทศ เช่น สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ (ทั่วประเทศต่าง 2.08 เท่า แต่ภาคใต้ต่าง 3.22 เท่า) สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม (ทั่วประเทศต่าง 3.11 เท่า แต่ภาคใต้ต่าง 3.44 เท่า) สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบ (ทั่วประเทศต่าง 2.58 เท่า แต่ภาคใต้ต่าง 4.24 เท่า) หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน (ทั่วประเทศต่าง 7.37 เท่า แต่ภาคใต้ต่าง 8.89 เท่า) และมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน (ทั่วประเทศต่าง 4.37 เท่า แต่ภาคใต้ต่าง 4.62 เท่า) ดังตาราง 37

ตาราง 37 ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ของภาคใต้

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน						
สัดส่วนครัวเรือนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินขนาดใหญ่ ^c	0.212	0.307 (0.000)***	0.357	0.489	0.682	3.22 ^{2/}
สัดส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการออม ^c	0.050	0.037 (0.115)	0.037 (0.087)	0.025 (0.0005)***	0.015	3.44 ^{1/}
สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบ ^c	0.138	0.092 (0.000)***	0.061	0.060	0.033	4.24 ^{1/}
สัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินจากคนนอกครัวเรือน (ญาติ) ^c	0.268	0.290 (0.195)	0.271 (0.829)	0.215 (0.0014)**	0.133	2.01 ^{1/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

^{1/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

^a หมายถึง ใช้สถิติ t , ^c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ตาราง 37 ด้านสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ของภาคใต้ (ต่อ)

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน						
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของครัวเรือน¹	10,018	16,053 (0.000)***	20,610	27,984	58,905	5.88 ^{2/}
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อ เดือนของครัวเรือน¹	13,282	15,930 (0.000)***	18,742	23,647	35,536	2.68 ^{2/}
หนี้สินเฉลี่ยต่อครัว เรือน¹	51,266	66,072 (0.032)*	102,679	173,649	455,688	8.89 ^{2/}
มูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ย ต่อครัวเรือน¹	1,817,328	2,353,055 (0.004)**	2,832,130	4,038,133	8,400,114	4.62 ^{2/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

^{1/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

¹หมายถึง ใช้สถิติ t , ^๒ หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ด้านการศึกษาและการทำงานของภาคใต้ ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า 0.73 และสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานในภาคเกษตร 0.59 โดยตัวแปรสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานในภาคเกษตร ครัวเรือนฐานรากมีความแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 ขณะที่ตัวแปรสัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าไม่มีความแตกต่าง แต่แตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 3 เมื่อพิจารณาขนาดของความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่าสัดส่วนของครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานในภาคเกษตรต่างกัน 3.16 เท่า และสัดส่วนครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าต่างกัน 3.12 เท่า ซึ่งความต่างทั้งสองตัวแปรต่ำกว่าระดับประเทศที่ 6.67 และ 3.87 เท่า ตามลำดับ ดังตาราง 38

ตาราง 38 ด้านการศึกษาและการทำวน ของภาคใต้

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
การศึกษาและการทำงาน						
สัดส่วนของครัวเรือนที่ หัวหน้าครัวเรือนจบ การศึกษาระดับ ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ^๑	0.730	0.695 (0.061)	0.611 (0.000)***	0.483	0.234	3.12 ^{1/}
สัดส่วนของครัวเรือนที่ หัวหน้าครัวเรือน ทำงานในภาคเกษตร ^๒	0.585	0.509 (0.0008)***	0.408	0.295	0.185	3.16 ^{1/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

^{1/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

¹หมายถึง ใช้สถิติ t , ^๒ หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ด้านลักษณะครัวเรือนอื่นๆ ของภาคใต้ ประกอบด้วย สัดส่วนครัวเรือนที่ ดื่มน้ำไม่สะอาด 0.27 สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต 0.45 ซึ่งทั้งสองตัวแปร มีค่าต่ำกว่าครัวเรือนฐานรากในภาพรวมทั่วประเทศ โดยทั้งสองตัวแปรครัวเรือนฐานราก ของภาคใต้แตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 เมื่อพิจารณาขนาดของความต่าง กับ ครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า สัดส่วนครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาดมีความต่าง 4.42 เท่า และสัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ตต่างกัน 2.79 เท่า ดังตาราง 39

ตาราง 39 ด้านลักษณะครัวเรือนอื่นๆ ของภาคใต้

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือนฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
ลักษณะครัวเรือนอื่นๆ						
สัดส่วนของครัวเรือนที่ดื่มน้ำไม่สะอาด ^c	0.265	0.189 (0.000)***	0.130	0.086	0.060	4.42 ^{1/}
สัดส่วนของครัวเรือนที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต ^c	0.447	0.383 (0.0009)***	0.346	0.260	0.160	2.79 ^{1/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05

^{1/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)

^๑ หมายถึง ใช้สถิติ t , ^๒ หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด) ของภาคใต้ ประกอบด้วย หมวดอาหารและเครื่องดื่ม 6,014 บาท เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 72 บาท หมวดยาสูบ/หมาก/ ยานัตถ์และอื่นๆ 140 บาท หมวดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย 2,659 บาท หมวดเครื่องนุ่งห่มและ รองเท้า 363 บาท หมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล 428 บาท หมวดเวชภัณฑ์และค่ารักษา พยาบาล 138 บาท หมวดการเดินทาง 1,758 บาท หมวดการสื่อสาร 455 บาท หมวด การศึกษา 200 บาท หมวดการบันเทิงการอ่านและกิจกรรมทางศาสนา 114 บาท และ หมวดการจัดงานพิเศษ 65 บาท โดยเกือบทุกหมวดค่าใช้จ่ายครัวเรือนฐานรากมีความแตกต่างจากกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 ยกเว้นหมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถ์และอื่นๆ เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า หมวดการศึกษา และค่าการจัดงานพิเศษที่ไม่มีความแตกต่าง อย่างไรก็ตาม หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า และหมวดการศึกษาแตกต่างจากกลุ่ม ควินไทล์ที่ 3 หมวดยาสูบ/หมาก/ยานัตถ์และอื่นๆ แตกต่างจากกลุ่มควินไทล์ที่ 4 ขณะที่ ค่าใช้จ่ายในการจัดงานพิเศษ ไม่แตกต่างจากกลุ่มใดเลย และเมื่อพิจารณาขนาดของ ความต่างกับครัวเรือนในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 พบว่า หมวดเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์มีความต่าง มากที่สุดถึง 5.41 เท่า รองลงมาคือหมวดการเดินทางที่ 4.44 เท่า และหมวดการบันเทิง การอ่านและกิจกรรมทางศาสนาที่ 3.93 เท่า ดังตาราง 40

ตาราง 40 ด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน(ตามหมวด) ของภาคใต้

ปัจจัย	กลุ่มครัวเรือน ฐานราก	ควินไทล์ 2	ควินไทล์ 3	ควินไทล์ 4	ควินไทล์ 5	ควินไทล์ 5 /ควินไทล์1 (เท่า)
	ค่าเฉลี่ย/สัดส่วน					
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (ตามหมวด)						
หมวดอาหารและ เครื่องดื่ม (ไม่มี แอลกอฮอล์) ¹	6,014	6,561 (0.000)***	7,198	7,869	9,285	1.54 ^{2/}
หมวดเครื่องดื่มมี แอลกอฮอล์ ¹	72	107 (0.017)*	176	265	390	5.41 ^{2/}
หมวดยาสูบ หมาก ยานัตถุ์ และอื่นๆ ¹	140	132 (0.569)	158 (0.167)	171 (0.027)*	173	1.24 ^{2/}
หมวดเกี่ยวกับที่อยู่ อาศัย ¹	2,659	3,163 (0.000)***	3,680	4,485	6,164	2.32 ^{2/}
หมวดเครื่องนุ่งห่มและ รองเท้า ¹	363	416 (0.063)	480 (0.000)***	665	1,166	3.22 ^{2/}
หมวดค่าใช้จ่ายส่วน บุคคล ¹	428	493 (0.000)***	564	713	986	2.30 ^{2/}
หมวดเวชภัณฑ์และค่า รักษาพยาบาล ¹	138	210 (0.000)***	230	359	541	3.92 ^{2/}
หมวดการเดินทาง ¹	1,758	2,432 (0.000)***	3,046	4,393	7,805	4.44 ^{2/}
หมวดการสื่อสาร ¹	455	586 (0.000)***	699	855	1,152	2.53 ^{2/}
หมวดการศึกษา ¹	200	199 (0.978)	277 (0.002)**	339	483	2.42 ^{2/}
หมวดการบันเทิง การ อ่านและกิจกรรมทาง ศาสนา ¹	114	180 (0.000)***	221	258	450	3.93 ^{2/}
หมวดการจัดงาน พิเศษ ¹	65	135 (0.094)	85 (0.388)	66 (0.969)	139 (0.168)	2.13 ^{2/}

หมายเหตุ : กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ *** 0.001 , ** 0.01 , * 0.05
^{1/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 1/ควินไทล์ที่ 5 (เท่า) , ^{2/} หมายถึง ควินไทล์ที่ 5/ควินไทล์ที่ 1 (เท่า)
^t หมายถึง ใช้สถิติ t , ^c หมายถึง ใช้สถิติ chi-square

ภาพ 33 สรุปลักษณะสำคัญครัวเรือนฐานราก 5 ด้าน ภาคใต้ พ.ศ.2560

บรรณานุกรม

- กอบศักดิ์ ภูตระกูล. (2556). *คุณภาพของการเจริญเติบโตจากมิติของการกระจายรายได้ : ปัญหาและทางออก*. ธนาคารแห่งประเทศไทย. สืบค้นจาก https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/ArticleAndResearch/SymposiumDocument/Paper4_2556.pdf.
- วรยุทธ์ พลาศศรี. (2556). *การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความยากจนของครัวเรือนในชนบท: กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม*. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 7(1), 29-38.
- ศุภกร สารรัตน์, ปิติ กันตังกุล และ สุวรรณ ประณีตวาทกุล. (2549). *การวิเคราะห์โครงสร้างและการกระจายรายได้และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อรายได้ ของสมาชิกมูลนิธิโครงการหลวง ในจังหวัดเชียงใหม่*. วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 13(2), 34-44.
- สนธิช แก้วมี. (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะความยากจนของครัวเรือนเกษตรไทย*. วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 14(1), 17-29.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2555). *การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายได้ รายจ่าย การออมหนี้สิน ปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจก่อหนี้และความต้องการกู้ยืมของครัวเรือนเกษตร*. สืบค้นจาก <http://www.oae.go.th/view/1/การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพล/TH-TH#>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ และ มูลนิธินโยบายสุภาพะ. (2558). *การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ฐานราก*. สืบค้นจาก <http://www.npithailand.com/sites/default/files/GAB.pdf>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ และ มูลนิธินโยบายสุภาพะ. (2560). *เศรษฐกิจครัวเรือนฐานราก*. สืบค้นจาก <http://www.npithailand.com/sites/default/files/เศรษฐกิจฐานราก.pdf>
- สมชัย จิตสุชน และ จิราภรณ์ แผลงประพันธ์. (2556). *รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาประเด็นเชิงนโยบายด้านความยากจนและการกระจายรายได้*. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 114-118.
- แพรวไพลิน วงษ์สินธุวิเศษ และ ณัฏฐา จรูญพิพัฒน์กุล. (2560). *บทความเรื่อง Middle Income Trap: กับดักเศรษฐกิจที่รื้อการก้าวข้าม*. ธนาคารแห่งประเทศไทย. สืบค้นจาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/DocLib_/Article_7Nov2017.pdf
- A. E. A. Fadipe, A. H. Adenuga, A. Lawa. (2014). *Analysis of income determinants among rural Households in Kwara State, Nigeria*. Trakia Journal of Sciences, (4), 400-404.
- Abdulai, A., & CroleRees, A. (2001). *Determinants of income diversification among rural households in Sounthern Mali*. Food Policy, 26(4), 437-452.
- Baiyegunhi, LJS, & Fraser, GCG. 2010. *Determinants of Household Poverty Dynamics in Rural Regions of the Eastern Cape Province, South Africa*.

ប្រធានបទ (ត្រូវ)

- Gounder, N. (2012). *The Determinants of Household Poverty in Fiji*. Griffith Business School, Griffith University, Accounting, Finance and Economics.
- Lazarus, B.N. (2013). *A Study of Household income determinants and income inequality in the Tominian and Koutiala zones of Mali*. (Master's thesis) Michigan State University, Agricultural, Food and Resource Economics.
- Majeed, M.T., & Malik, M.N. (2014). Determinants of Household Poverty: Empirical Evidence from Pakistan. Munich Personal Repec Archive paper.
- Maloma, I. (2016). *The Socioeconomic Determinants of Household Poverty Status in a low-income settlement in south Africa*. International Journal of Social Sciences and Humanity Studies, 8(2), 123-131.
- Okurut, F.N., Odwee, J.J.A.O., & Adebua, A. (2002). *Determinants of Regional Poverty in Uganda*. Kenya : The African Economic Research Consortium.
- Ranathunga, S.P.B., & Gibson, J. (2015). *The factors determine household-poverty in the estate sector in Sri Lanka*. Global Business and Economics Research Journal, 4(1), 17-30.
- Tuyen, T.Q. (2015). *Socio-Economic Determinants of Household Income among Ethnic Minorities in the North-West Mountains, Vietnam*. Croatian Economic Survey, 17(1), 139-159.
- Van den Berg, H. (2001). *Economic Growth and Development*. New York: McGraw Hill Irwin International Book Company.

